

LIZE SPITOVÁ TĀNĪ

HOST

Co když se můžete pomstít celé vesnici?

**LIZE
SPITOVÁ
TÁNÍ**

LIZE SPITOVÁ TĀNĪ

BRNO
2017

Copyright © Lize Spit, 2016

Cover picture © Shutterstock.com

Translation © Adéla Elbel, 2017

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2017
(elektronické vydání)

The book was published with the support
of the Flemish Literature Fund (www.flemishliterature.be)

Překlad této knihy podpořil Vlámký literární fond

ISBN 978-80-7577-287-9 (PDF)

ISBN 978-80-7577-288-6 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-289-3 (MobiPocket)

Tildě, Jorntovi & Saar

9.00

Pozvání přišlo před třemi týdny a bylo přehnaně ofrankováno. Hmotnost známek, které samy o sobě musely stát další poštovné navíc, ve mně v první chvíli vyvolala naději: stále ještě existují věci, které se navzájem umožňují.

Našla jsem tu obálku nahoře na zbývající poště, desítky dopisů a letáků poskládaných do dvou stejných hromádek před mými dveřmi. Sousedův podpis; hromádka výměnou za protislužbu, kterou mu budu muset teprve prokázat. Pod nadměrně ofrankovanou obálkou ležela nabídka od francouzsky mluvícího jasnovidce a letáček jednoho hračkářství určený sousedům nade mnou — moje schránka se poměrně často stává propadlištěm pošty, kvůli které děti kňourají. Vedle toho se nacházely účty a čtyři letáky jednoho levného supermarketu, na každém byla stejně spoře naditá krůta, kávový polárkový dort a víno za dobrou cenu. Na silvestrovský večer jsem opravdu ještě neměla žádné plány.

Zvedla jsem ten pokus o barikádu, vešla do bytu a s poštou v ruce absolvovala obvyklé kolečko, při kterém jsem otevřela všechny dveře, aniž bych věděla, co je horší: narazit jednou na nějakého vetřelce, nebo stále všechny ty prázdné pokoje.

Pověsila jsem si kabát a rukavice a pak se pustila do přípravy večere. Oškrábala jsem jednu bramboru, vykrojila z ní klíčky, které na ní na slunci vyrostly. Naplnila jsem rychlovarnou konvici a oheň pod kastrolem hned dala na velký plamen, aby konvice věděla, že si musí spíšíť.

Plná očekávání jsem se sklonila nad dopisem.

Moje jméno a adresa byly napsané černým perem a písmem, které jsem znala, ale nedokázala ho hned zařadit. Špičkou škrabky jsem rozřízla okraj. Objevil se bílý lístek, fotka dítěte a jméno. Aniž jsem se pořádně podívala na obrázek, jméno nebo datum, věděla jsem, že je to fotka Jana, nikoliv oznámení o narození dítěte. Letos, třicátého prosince, by mu bylo třicet.

Znovu jsem se podívala na adresu, na název ulice. Nadrápané klikyháky byly vyryté hluboko do papíru, nožičky písmen poskakovaly těsně nad řádkem. Samozřejmě to je Pimovo písmo. Celé roky jsem sedávala ve třídě vedle něj, sledovala, jak píše písemky. Nikdy jsem nechápala, proč na pero tolik tlačí. Jeho odpovědi proto nebývaly správnější.

Takže Pim si našel moji adresu. Přepsal ji bezchybně, písmeno po písmenu. Samotná pozvánka byla vytištěná. Na vnitřní straně stál sloupeček s vysvětlením.

„Milý/á...“ Vytečkované řádky tvořily místo pro mé ručně napsané jméno.

„Jak dobře víte, nejenže by tento měsíc bylo Janovi třicet, ale také zahájíme provoz našeho plně automatizovaného dojičního zařízení. Nastal čas se zase sejít u skleničky a drobného občerstvení.“

Vyzula jsem se, abych pod nohama cítila hladké parkety. Z Janovy posmrtné oslavy se stala propagační akce, snaha shromáždit co nejvíc lidí při spuštění nové technologie.

Dál jsem nečetla. Hodila jsem lístek se zbytkem pošty a bramborovými slupkami do koše. Otočila jsem kohoutkem, strčila zápěstí pod studený proud, špláchla si vodu do obličejů.

Prázdný litinový hrnec zapraskal, taky se dožadoval trochy vody. A přestože ji konvice právě dovařila, zase jsem hořák vypnula. Hlad byl pryč.

Ještě než jsem si utřela tváře do utěrky, bylo mi samozřejmě jasné, že to takhle nemůžu nechat.

Vytáhla jsem lístek z koše.

Janova fotka byla špinavá od škrobu z bramborových slupek. Od úst se mu táhla černá šmouha, rty měl rozmazané až k čelu. Cípem utěrky jsem se snažila vrátit jeho úsměv na místo.

„15.00 hodin: Otevření chlívů. 15.15 hodin: Malá ukázka dojícího robota s následnou oslavou. PS: Teple se oblečte. Nenoste květiny, ale vezměte fotku nebo nějakou pěknou upomínku na mého bratra. Ty můžete předem poslat mailem na info@navstevamlekarny.be nebo postnout na Janovu facebookovou stránku. Na rubu plánek cesty.“

Na druhé straně lístku byl pod zjednodušeným popisem cesty uvedený tuctový citát. Několikrát jsem ho přečetla nahlas, jako by to tak Pim zamýšlel. I tak to byly až příliš snaživé věty.

Mezitím už je něco po deváté a právě jsem minula Vilvoorde. Hodiny v autě, které každých pár vteřin zablikají, předbíhají o několik minut čas na mém mobilu. Možná je to zimou. Jedu po dálnici, Janův obličej přitom bezvýrazně leží na sedadle spolujezdce.

Nemám s sebou ten lístek kvůli fotce. Ani na přesné časy a plánek cesty se nepotřebuju znovu dívat.

Potřebuju jen tlustou vrstvu poštovních známek na obálce. Ty známky potvrzují, že si Pim chtěl být jistý, že se ke mně pozvání dostane. Samozřejmě vím, že není určené člověku, jakým jsem teď, ale osobě, kterou jsem bývala, když jsme spolu ještě mluvili, Evě před létem 2002. Proto dnes udělám přesně to, co bych udělala tehdy: přestože se mi nechce, objevím se tam.

4. ČERVENCE 2002

Ze zahrady se ozývá hlasatelův hlas. Je čtvrtek. Provoz vážne natolik, že by bylo praktičtější vypočítávat místa, kde dopravní špička probíhá plynule. Dotyčný upozorňuje, že nás čeká několik horkých dnů. Po zprávě o počasí hrají *The Ketchup Song*. Tóny náhle přehluší třepotání křídel vzlétajících ptáků.

Možná je to tím, že jsem se konečně dobře vyspala, nebo tou hudbou, která potvrzuje náležitost každého pohybu, ale poprvé od zimy se mi zdá, že se probouzím na správném místě. Čeká mě neposkrvněné léto. Kostelní hodiny budou vymezovat délku každé hodiny, nikdo nezrychlí ani nezpomalí ručičky, dokonce ani Laurens s Pimem. Poprvé od Janova pohřbu mě ta myšlenka uklidňuje. Musím prostě jen dodržovat udaný rytmus a všechno bude dobré.

Sedám si na postelové posteli. Až teď si všimnu Tesky, která stojí vedle své postele. Krátké ježaté vlasy se jí lepí ke zpacené hlavě. Zkoumá prostěradlo, dívá se, jestli jsou cípy na obou stranách stejně dlouhé.

„Spala jsi v noci?“ ptám se.

Přikyvuje.

Je dokonalý den na bonbony Jawbreaker.

Když si jdu pro kolo, potkávám tátu. Kouří a hrdě poslouchá zprávy o jedenácté, které se linou čistě a hlasitě z rádia, jež právě pověsil do koruny třešně, aby odhánělo vrány. Opírá

se o zahradní domek, jemuž říkáme „dílna“, ačkoliv se v ní nikdy nic nedělá.

Zácpa směrem k pobřeží se ještě nerozjela kvůli dvěma vážným nehodám na E40 a já mám v každé ponožce zastrčený padesáticent. Při každém kroku klesají mince o kousek níž.

Táta vytáhne z pusu nedopalek, ze kterého zbyl jen filtr, rozšlápne ho papučí a pak ho zvedne.

Má na sobě černé džíny. Kdysi to bývaly jeho pracovní kalhoty, ale teď už nemají žádné vhodné využití. Těsně nad koleny je látka vyboulená, jde o otisk jeho nejčastějšího podřepu, vedle basy piv.

„Evo,“ pronese.

Otočí se a naznačí, abych ho následovala. Z jeho úst zní moje jméno někdy jako povel, jindy jako otázka, málokdy jako něco, co mi patří.

Jdu s ním do dílny. Mince mi klesají podél kotníků k chodidlům.

S pojmenováním „dílna“ přišla máma, když dům kupovali a z každé prázdné místnosti mohlo být cokoli, pokud název opakovali dostatečně dlouho. Táta měl velkolepé plány. Udržovat zahradu, stříhat plot, založit kompost, přestavět koupelnu. Tu bývalí majitelé používali jako dětský pokoj a byla v ní tapeta s medvídky. Uprostřed místnosti táta postavil do výšky pasu zídku z dutých cihel, aby bylo kam pověsit umyvadlo. Stěny se měly obložit, jakmile na to budou peníze. Jolan objevil, že otvory v cihlách jsou dobré držáky na zubní kartáčky.

„To je moc šikovný, na přechodnou dobu,“ rozhodla máma.

Jolan to propočítal už tehdy: v přechodné době žádná doba není.

Po celé dílně se válejí prázdné plechovky od piva a další harpádí. Stěny jsou hustě porostlé houbami. Většina jich

má zkroucenou nožku, aby mohly vykukovat zpod okraje kloboučku a na vlastní oči sledovat, co se tu po všechny ty hodiny vlastně odehrává.

Táta hodí zašlápnutého špačka do jedné z plechovek, na jejímž dně je ještě pivo.

„Jinak bude ta osoba nadávat.“ Ukáže na dveře, jimiž se vchází do domu, do kuchyně.

Táta má vpadlá ramena, působí to, že má moc těžká podpaží. A tak na sebe chvíli hledíme, uprostřed dílny poseté nejrůznějšími druhy reklamních předmětů, které rozdává obchod s alkoholem Peters při nákupu přepravek piva Maes Pils: modré kšiltovky, modré nafukovací tácy na pivo, modré plážové míče.

Vidí táta to co já, totiž že se z toho tady stalo skladiště potenciálních cen do tomboly?

Pohled mi padne na vrtačku, která nevisí mezi ostatním nářadím, ale leží na poměrně nedávno sestavené a do zdi ukotvené polici. Tehdy jedinkrát našla uplatnění. Těžko říct, co bylo původcem čeho: jestli vrtačka police, nebo police vrtačky.

Všechno to nářadí se tady neobjevilo jen tak. Nebydlíme daleko od ALDI — už to není úplně docházková vzdálenost, ale na kole se to dá. Každý rok tam bývá něco, co tátové ještě nemají. Na mostě přes dálnici, která naši vesnici odděluje od sousední vsi, člověk pravidelně vidá plahočící se matky, jak vezou na řídítkách ruční pilu, masážní pomůcky Medion, zahradnické nůžky nebo kleště na grilování.

Tu vrtačku jsme dali tátovi jako dárek před rokem. Největší radost z ní měl ve chvíli, kdy ještě ležela zabalená na kredenci. Po vybalení ji položil na hromádku vyžehlených utěrek. Tam zůstala do doby, kdy už se nedaly přípravy oslav jeho dalších narozenin dál odsouvat.

„Vrtačku potřebuješ během celé její životnosti v průměru jen asi jedenáct minut,“ říká táta.

„To je krátká doba,“ poznamenávám.

Dívám se, jestli je na krabici ještě nalepená cenovka, abych vypočítala, na kolik by vyšla cena za vteřinu. Za chvíli to budu moct říct Pimovi a Laurensovi. Třeba je to bude zajímat.

„Koukej, Evinko. Chtěl jsem ti ukázat tohle.“

Táta namíří prst na smyčku, která se houpe pod prostředním dřevěným trámem v krovu střechy vedle zahradnických nůžek.

„Nepoznáš na tom, jak těžký je něco takovýho dobře pověsit, vid’?“

Reaguju pokrčením ramen. Lidé krčí rameny jak v situacích, kdy jim je něco jedno, tak tehdy, když jim to jedno není, ale nemůžou najít správná slova. Pokaždé si říkám, že by se ke krčení měla rychle najít jiná část těla, nebo aspoň jiné gesto. V anatomii ramen není, na rozdíl od obočí, dost prostoru pro nuance.

„Ne každé to umí přivázat,“ povídá, „musí to viset v přesný vejšce.“

„To vidím,“ odpovídám. „A jaká je teda přesná vejška?“

Moji otázku nevnímá.

„Když uvážeš uzel špatně, trpíš. Přece nechceš, abych trpěl?“

Znovu se podívám na smyčku, zavrtím hlavou.

„Když nespadneš z dostatečný vejšky, tak si nezlomíš vaz. A trvá to dlouho. A když spadneš z moc velký vejšky, tak ti krk rupne, a to těm, co tě najdou, udělat nechceš. Že ne?“

„Ne, to nechceš.“

Táta nosí na hlavě kšiltovku. Ta nasává pot uplynulých dní, který v ní zasychá. Sůl zanechává ve výšce čela klikaté bílé čáry. Čím jsou dny teplejší, tím výš se pruh posouvá.

Táta se na mě mlčky podívá, sundá si čepici a prohlíží si ji, jestli na ní není něco zvláštního. Nevidí to. Kšiltovka mu přistane zpátky na hlavě, teď obráceně.

Nemůžu než si pomyslet: Tenhle muž je můj otec. Je starší, než bývá běžné, protože až pozdě potkal někoho, kdo s ním chtěl mít děti. Pracuje v bance, dělá tam něco, o čem nikdy detailně nemluví a na co se ostatní ani nikdy neptají, protože lidé prostě vycházejí z toho, že když někdo o něčem sám nezačne, pak není o čem mluvit. Aby se do práce dostal, musí každý den — i za deště — dojet na kole na autobusovou zastávku a pak půl hodiny sedí v autobusu. V pracovních dnech vydělá právě tolik, aby zabezpečil rodinu, která se na nic neptá, aby jí zaplatil střechu nad hlavou, kde může rozvěsit dárky, které mu rodina za jeho peníze koupí, aniž by si je přál.

Jsem nejstarší dcera tohoto muže, takže teď nemůžu jen tak přikývnout nebo odpovědět, jestliže nevím, co přesně má v plánu.

Nutím se nasadit nějaký výraz. Žádný úsměv. Žádný soucit. Možná pochopení, i když nevím, jak má vypadat grimasa vyjadřující pochopení.

„Myslíš si stejně jako tvoje matka, že tenhle starej debil nikdy nemyslí vážně to, co říká? Že na to tenhle starej debil nemá odvalu?“

Táta vždycky říká „tvoje matka“ a máma stejně mluví o tátovi, říká pak „tvůj otec“. To prostě není fér. Snaží se z toho vyváznout tím, že dělají, jako bych si je vybrala já.

„Chceš, abych ti to předvedl?“

Vezme chatrné schůdky, postaví je přímo pod oprátku a začne stoupat po příčkách. Když je na třetí příčce, štafle se nebezpečně rozkývou. Přistoupím blíž, postavím se ze strany, abych je zpevnila. Mince mi klesnou úplně dolů, pod chodidla. Rozhlasové zprávy o jedenácté skončily a následuje reklama.

„Neplatte nic navíc. Pokud najdete stejný přístroj v jiném obchodě za nižší cenu, vyplatíme vám rozdíl.“

Táta dosáhne vrcholu žebříku. Oběma nohama balancuje na nejvyšší příčce, staví se přímo pod oprátku. Lano se zhoupne a při návratu ho lehce ťukne do zátylku. Táta téměř ztratí rovnováhu. Držím žebřík pevně. Můžu se jen snažit, aby táta nespádl. Nezabráním mu, aby skočil. Jak tlačím nohy do země, sesunutá mince mě pálí ještě víc. Do konce života budu mít do chodidel vypálenou hlavu Alberta II.

Táta zatáhne za smyčku: drží dostatečně pevně. Navlékne si ji na krk. Rozhlédne se po svém modrém impériu. Pokývne hlavou. Tváří se spokojeně.

„Lidi, kteří se věší, si často seškrábou kůži z krku. Lítostí. Nesmíš litovat,“ poznamenává.

Přikývnu.

„Slyšelas mě, Evo?“

Zase přikývnu.

„Tak co jsem říkal?“

„Že nesmíš litovat,“ odpovídám.

„Nerozumím ti.“

„Nesmíš litovat,“ opakuju hlasitěji.

Až teď se podívá mým směrem, vidí, že podpírám žebřík.

Na chvíli zmlkne.

„Měla bys něco udělat s tím svým účesem, Evo,“ řekne pak. „Tohle není nic moc.“

Moje vlasy mají podle mě délku tak akorát: jsou dost krátké na to, aby se daly nosit rozpuštěné, když je zima, a dost dlouhé na to, aby se daly během teplých dnů sepnout do culíku. Táta si musí zvyknout. Před týdnem jsem si je sama o pár centimetrů ostříhala, protože se mi třepily konečky. Udělala jsem to před zrcadlem v plesnivé koupelně, nad staromódním nábytkem, který tam stojí, nůžkami, jimiž občas máma stříhá látky.

„Díky, žes mi přidržela ten žebřík, Evo.“ Táta už si oprátku sundal a stojí teď o dvě příčky níž.

„Jediná o tom víš. Ani tvoje matka neví nic. A tak to i zůstane.“ Sáhne si do kapsy, opře se o prostřední prstíček žebříku a zapálí si další cigaretu. „Že jsem ti to ukázal, je asi dobrý znamení.“ Vcucne tváře. Opatrně dál sestupuje. Jakmile stojí na zemi, plácne mě po rameni tak prudce, až ztratím rovnováhu, je to takové to šťouchnutí, co mají dávat otcové synům.

„Kouření ti nedělá dobře,“ poznamenám.

Ve výloze Obchůdku leží na umělé trávě několik tyčinek Raiders. Tyhle tyčinky už vlastně neexistují — před nějakou dobou dostaly název Twix —, ale nikdo se to neodvažuje Agnes říct. Provozuje obchod déle, než si většina lidí pamatuje.

V úzkém a hlubokém krámu je téměř všechno, co má v malém koloniálu být. Přesto sem většina lidí chodí jen pro trvanlivé potraviny, které neokorají ani neseschnou. Laurensův bratranec se jednou odvážil vrátit se do obchodu s balíčkem prošlých nudlí.

„To není datum spotřeby, chlapče, ale datum, kdy to zboží vyrobili,“ štěkla Agnes. Po krátké diskusi mu těstoviny vyměnila za sadu lihových fixů. O několik hodin později bylo na ceduli vedle nápisu VEŠKERÉ VAŠE TRVANLIVÉ POTRAVINY připsáno: KTERÉ SE TEPRVE MUSÍ VYROBIT. Agnes se to nepokusila smazat. Naopak. Zaměřila se na manipulaci s daty spotřeby. Tenkou tužkou dělá z trojek osmičky a devítky a ledem dokáže jedinou vodorovnou čárkou přečarovat na červenec. Ví, že k ní vesničané budou stejně chodit dál: kdo si chce vybírat, musí jet kvůli jedné mouce do nejbližší vesnice a strávit deset minut v autě. Principy mají své hranice. Dokonce i Laurensův bratranec se sem po čase vrátil a nudle si zase koupil.

Vcházím dovnitř. Ačkoliv dnešek začal dobře, ještě mu dlužím jawbreakery. Moji přítomnost ohlašuje zvoneček, který zní jinak než v řeznictví, spíš jako jekot.

Rolety v obchodě jsou skoro úplně spuštěné, uvnitř panuje příšeří. Mezi plnými policemi se vznáší zatuchlý chlad. Příliš dlouho uchovávané ráno. Čekám a pozoruju dveře vedoucí do obytné místnosti v zadní části obchodu. Tam se Agnes ukrývá a luští okopírované křížovky. Zřejmě tam má křeslo, stůl a taky kuchyňku. Nikdo vám to ale nepotvrdí.

Čekám, protože Agnes nemá ráda zákazníky, kteří v její nepřítomnosti čmouchají po krámě. Rozvazuju si tkaničky a lovím z ponožky mince. Dnes ráno jsem ty peníze nemusela schovávat. Máma mě ani neviděla odcházet.

„Á, Eva,“ ozve se. Dotahuju si tkaničku a narovnáвам se.

Agnes spěchá k pultu, jde lehce shrbeně. Zádá jí narostla křivě, do podoby odkládacího stolku. Laurens kdysi vtipkoval o tom, kolik unese na lopatkách piv, aniž by je vylila. Dnes jsem jich napočítala osm. Musím si to zapamatovat, třeba mu to budu moct za chvíli říct.

Procházím za Agnes mezi šedými policemi s houbičkami na nádobí, párátky, vložkami a umělými květinami. Ví, pro co jsem přišla. Bonbony jsou v prostřední uličce.

„Kde jsou zbylí dva mušketýři, syn řezníka a syn statkáře?“ ptá se. Krčím rameny.

Od té doby, co Agnes opustil manžel s jiným mužem, a od chvíle, co má na vývěsním štítu nový nápis, nedovoluje, aby si lidé nabírali bonbony sami, dokonce ani já nesmím.

Zdvořile žádám dvacet ufo bonbonů, pět kyselých pásků a dva balíčky jawbreakerů. Agnes háže bonbony do papírového pytlíku.

„Půjdeš dneska ještě ven s Janovým bráchou? Rozdělíš se s ním?“ chce vědět.

Horlivě kývám, ačkoliv si tím nejsem jistá.

Dá mi jich od každého druhu pár navíc.

Projíždím vesnicí s pytlíkem na řídítkách. Pohledem skenuju prázdné ulice v naději, že když se budu dívat dostatečně dlouho, Laurens a Pim vystoupí z koláží starých vzpomínek. Za hodinu je po bonbonech. Ústní dutina mi hoří kyselostí a v žaludku mám těžko. Měla jsem zůstat doma. Možná se mi snažili dovolat.

Míjím řeznictví.

Laurensovo kolo nestojí opřené o fasádu. Možná má Laurens nové kamarády nebo koničky, o kterých mi neřekl, a je někde venku. Možná dnes prostě nechal kolo v garáži a raději se v tomhle počasí dívá na televizi, než aby byl se mnou.

Přes velkou výlohu civím do obchodu. Farář si právě vybírá. Ukazuje na šunkový salám. Laurensova máma posouvá ten válec na kráječi. Otevřenými dveřmi z obchodu slyším, jak se nože pomalu otáčejí. Krájení masa nezní, jako když něco rupe, ale jako když se něco třepí.

Laurens měl pravdu. „Kráva se skládá z milionu vláken,“ povídal jednou v polední pauze ve škole a přitom válel ze střídky chleba kuličky, pak rozdělil kousek klobásy na vlákna a těmi kuličky obložil. „Když si tohle uvědomíš, už ti nevádí je porcovat.“ Tohle nejspíš nevymyslel sám, ale na mě silně zapůsobil už jen fakt, že si to zapamatoval.

Pohled na Laurensovu mámu mě skoro vždycky uklidní. Mluví o tom, že se mění počasí, poznám to podle pohybů jejích rukou. Pak položí čerstvě nakrájená kolečka salámu na váhu.

Jak se tak dívám na faráře, který příkyvuje a platí, zalije mě smutek, který mě teď nějakou dobu nepřepadl, a já si myslela, doufala jsem, že je možná pryč navždy.

Teď už vím, že na ten pocit nic nepomáhá, ať sedím včas na židli ve správné třídě v oblečení, ve kterém jsou všichni zvyklí mě vídat, ať se dívám na maso, nebo nedívám. Něco mi pak chybí, všechno, jako bych kdysi bývala úplnější a cosi ve mně si to ještě pamatuje.

Taky mě smutek přepadá pokaždé, když se myju ve vaně. Jako by mi něco sedlo na kůži. Obklíčí mě to, sevře a dá mi to jasně najevo, že jsem tady špatně.

Nedávno mě napadlo, že za to může fakt, že jsem se narodila krátce po dvojčatech, z dělohy, která byla ještě trochu vytahaná. Možná byla máma v těch prvních devíti měsících kolem mě moc volně.

Ještě než si Laurensova máma všimne, že se na ni dívám, zmizím z dohledu.

Než dojedu domů, spustí se bouřka. První kapky jsou vlažné. Nedá se tomu vyhnout, v posledních dnech teče vlažná i z kohoutku na studenou vodu. Hledám strom, pod nímž bych se schovala, stoupnu si pod jehličnany, které sousedí s naší zahradou, rozhlížím se, jak to kolem mě burácí. Vítr občasnými poryvy přerušuje provazce deště.

Neměli jsme tátovi dávat jako dárek náradí, a rozhodně ne nůžky na plot. Už dva roky visí nehybně pod střechou, nešikovně oběma rukojetmi dolů. Když zafouká vítr, ožijí. Zřejmě tohle ho na tu myšlenku přivedlo.

Ze začátku jehličí vodu nepropouští, ale brzy jím prosakují velké nepravidelné kapky. Nevadí mi, že promoknu.

ČTYŘI STÍNY

Byli jsme tři, ale měli jsme čtyři stíny. Jolan, můj nejstarší bratr, mohl být součástí zdravých dvojčat, kdyby se jeho pupeční šňůra neomotala sestřičce kolem krku.

Po jejich narození v roce osmdesát pět — k němuž došlo o čtyři týdny dřív — vzniklo nespočet fotografií, které se poté nalepily do alba oboustrannou páskou. Pod nimi datum, přesné časové údaje, jména neznámých strýců, záznamy největších snů — dosažitelných, protože se částečně nikdy nemusely vyplnit.

JOLAN DE WOLF A TES DE WOLFOVÁ. Na oznámení o narození dětí byl u druhého jména nakreslený křížek, takže se ušetřilo za smuteční oznámení.

Než se Jolan dostal z inkubátoru — táta takhle přeháněl —, narodila jsem se já.

To se stalo někdy v polovině osmaosmdesátého, o půlnoci. Byla jsem holka. Dostala jsem jméno Eva. I já přišla sama. Táta zrovna venku kouřil.

Ve srovnání s malým, opožděně se vyvíjejícím Jolanovým tělem jsem byla už od začátku statnější. Během prvního roku mého života se pořídilo nanejvýš padesát fotografií. U žádné z nich nebyly napsané časové údaje, na návštěvu nepřišli žádní cizí strýcové a tety.

„Sloní nohy“ napsal táta pod snímek, na kterém sedím poprvé na nočníku. Z dalších poznámek se dá, myslím, odvodit,

že byly připsány až později, protože popisovaly něco dočasného nebo obsahovaly hodnocení situace. „Eva, tady ještě blondýnka.“ Nebo: „Leden, to se ještě směla.“

Za tři roky, v jednadevadesátém, následovala Teska. Té udělal táta jen hromádku fotografií, které ani neskončily v albu. Teska byla odmalička křehčí a menší než my dva. Měla průsvitnou kůži protkanou žilkami a jemné světlé vlasy.

„Co chceš? Po dvou dětech už na ni nezbylo dost materiálu,“ zavtipkoval podle mámy táta u porodního lůžka. Zřejmě to říkal hrdě, možná ho přemohly emoce. Přesto to muselo sestřičkám znít omluvně, jako když ženy hovoří o jídle, které se jim vůbec nepovedlo.

„Sakra, tohle říkal i můj táta. A mimochodem, máš čtyři děti, ne tři,“ namítla máma. Podle způsobu, jakým se k tomu občas vracela, a podle toho, že přitom používala slovo sakra, jsem věděla, že to začalo tady. Tohle byla její odvěká výčitka.

Výběru jména předcházela dlouhá diskuse. Máma chtěla Tesku, táta chtěl jiné jméno, nejraději Lotu, nebo aspoň Lotku. Ale nakonec se, zřejmě ve snaze něco napravit, smířil s máminým návrhem. Teska pro něj byla poctou.

Když jí byly dva roky, dostala přezdívku „vejškrabka“. *Vejškrabek* se říkalo nejmladšímu z rodiny, tenhle výraz si máma přinesla z rodného kraje, z domácnosti, kde byla nejstarší dcerou tyranského otce. V tom slově bylo něco tragického — připomínalo vyškrabávané zbytky. Moc dobře jsme věděli, že Teska tohle přízvisko nedostala z nostalgie, ale z lítosti nad volbou jejího jména, což máma tátovi nikdy nepřiznala. A stejně jsme ho všichni začali používat: jazyk byl z mámina dětství tím jediným, na co se odvolávala s hrdostí.

S příchodem Tesky jsem se v rodině dostala na prostřední místo, takže když se schylovalo k bitvě, mohla jsem se

přidat na obě strany, záleželo na tom, jestli jsem chtěla do koalice, nebo do opozice.

Ještě před Jolanovým narozením se máma s tátou přestěhovali z vedlejší větší vesnice do domu v Bovenmeeru, kde byly tři pokoje.

Bovenmeer byla vesnička, kde mohlo být v rámci zachování rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou všechno jen jednou: obchod, kadeřnictví, pekařství, řeznictví, opravna kol, knihovna, v níž by se všechny knížky daly přečíst na jeden zátaž, a malá základní škola.

Celé roky jsme o všem, co se ve vesnici nacházelo, mluvili familiárně, jako by to bylo naše vlastnictví, jako by nám to patřilo. Jako bychom se po dlouhé válce s velkými městy a okolními vesnicemi zmocnili prototypů obchodu s potravinami a řeznictví a ty tu následně pevně zakotvily, neda-leko kostela a komunitního domu, pěšky kousek skoro od všeho, všem na dosah.

Obchodníci na to slyšeli. Ať už z lenosti, nebo nafouklosti se ani nesnažili vymyslet pro svůj obchod originálnější název než Řeznictví nebo Obchůdek, kromě velmi zřídka se vyskytujícího popisku se jménem rodiny.

Pár výjimek se ale našlo. Měli jsme dvě hospody. Muži často vycházeli z Noci, aby se po chvíli váhání mezi dveřmi přece jen vydali do Vítejte, kde čepovali pivo i v časných ranních hodinách.

Ve vsi se často objevovala jména Tim, Jan a Ann. Jak Pim, tak Laurens měli bratra jménem Jan, i když od zimy 2001 nastal rozdíl v jejich mání. Laurens tehdy ještě měl bratra; Pim tehdy bratra už pouze míval.

Ve vsi byla prázdná drůbežárna, které se říkalo Kosovo. Nacházela se přesně mezi Vítejte a komunitním domem. Několik měsíců v ní bydlela rodina albánských utečenců.

Poté co je vyhostili, zde začaly různé spolky shromažďovat staré krámy.

Dlouho mi nebylo jasné, co máma s tátou v Bovenmeeru hledali. Jestli si kdysi mysleli, že by svůj vztah mohli zachránit ve vsi, kde se každoročně organizovaly farní slavnosti a kde se nikdo nepodívoval, když někoho poslali pro balíček ubrousků do Kosova.

9.30

Před šesti dny, dva týdny poté, co přišla pozvánka, jsem se s plastovou přeprávkou vydala za sousedem, abych se ho zptala, jestli bych si u něj mohla zmrazit velké množství vody. Ten člověk nebydlí vedle mě, nýbrž pode mnou, a proto to není souseď, ale podsouseď. Je o dvanáct let starší než já. Je náhoda, že oba učíme: on zeměpis a biologii na francouzské střední škole, já výtvarnou výchovu na škole nizozemské.

Když jsme se poprvé dali do řeči, oba jsme v domě bydleli už čtyři roky. Nesl ten den, teď už je to asi rok zpátky, průhledný pytel plný velkých kusů syrového masa: srdce, roštěnou, svíčkovou, jazyk, žebra a maso na polévku. Já šla domů s několika zbylými výrobky v podpaží, od žáků, kterým jsem dala za úkol rozstříhat staré atlasy a z kousků sestavit ideální svět. Skoro všichni se vykašlali na odlamovací nože a polystyren a jenom polepili áčtyřku. Většina si práce ani nepřišla na konci školního roku vyzvednout.

Souseď mě oslovil s tím, že bych měla žáky radši učit přesnému zacházení s fakty a respektu k historii.

Předstírala jsem, že nerozumím francouzsky. Z pachu linoucího se z pytle se mi dělalo špatně.

Protože poučovat mě v nizozemštině ho stálo moc námahy, pustil se do vysvětlování, jak přišel k tak velkému množství syrového masa: jeho matka nechávala každoročně porazit u chovatele bio hovězího krávu a maso dělila mezi své tři syny. Mohli si přijít vybrat kousky, které chtěli. To

býval jediný okamžik v roce, kdy byla jeho rodina zase jednou kompletní.

Než jsem ho tam nechala a vyšla po schodech ke dveřím svého bytu, poznamenal ještě, že moje podpatky na dřevěné podlaze dost klapou, ale že mu to nevadí, protože to zní velice uvědoměle.

Z toho jsem vyvodila, že tenhle muž disponuje velkým mrazákem a moc nerozumí lidem, zejména ženám.

Po půl roce chtěl kromě povídání i uspokojit. Nepovažovala jsem to za úplně pozitivní, ale nevadilo mi to, pokud se předem umyl a já si mohla nechat oblečení.

Dva týdny po obdržení pozvánky jsem každý večer pro sebe a souseda připravovala kus bio hovězího z jeho mrazáku. Jakmile v něm bylo dost místa, přinesla jsem prázdnou přepravku. Naplnila jsem ji vodou z kohoutku. Vešla se do mrazáku jen tak tak.

Soused s tím byl svolný a na nic se neptal. Potom si ve sprše otřel žalud, palcem a ukazováčkem, jako by z něj odšroubovával víčko. Vykouřila jsem ho — seděl nahým zadkem na rohu vany, já klečela na předložce — a pak jsme spolu mlčky vypili čaj z čerstvé máty. Jako vždycky jsem si do něj nasypala hodně cukru.

Před hodinou mi pomohl přenést těžkou přepravku s ledem z mrazáku k autu. Venku byla ještě tma. Těsně než došel ke kufru, si musel odpočinout a zeptal se mě lámanou nizozemštinou, kam s tím plánuju jet. Očima mi přejížděl po nohou, které v punčocháčích vypadaly lépe a snědší, po vyčesaných vlasech, namalovaných řasách. Poznala jsem, že se mu líbím víc než jindy, ale netušila jsem, jestli to je tím, že jsem se tak vynasnažila, nebo tím, že se chystám odjet s velkým ledovým kvádrem v kufru auta, aniž bych specifikovala kam.

„K rodičům,“ řekla jsem.

„K rodičům,“ zopakoval. Až teď mu svitlo, že jsem nevyrostla na poli.

„Jak dlouho myslíš, že taková kostka ledu vydrží?“ zeptala jsem se.

„Záleží u toho, jak moc to auto zatopíš a na co ji potřebuješ,“ odpověděl.

Neopravila jsem mu chyby, takže jsem to nemusela rozebírat.

„Přijdeš večer zase na čaj?“ zeptal se a přitom jediným pohybem naložil přepravku s ledem do kufru.

„Jasně.“

Sledovala jsem, jak se vrací do domu, hleděla jsem na jeho hubené nohy, záda. Dívala jsem se ještě dlouho poté, co zašel dovnitř.

Než jsem nastartovala, vytočila jsem Tesčino číslo, ale zavěsila jsem, než telefon začal vyzvánět, aby neměla zmeškaný hovor. Pak jsem rychle mrkla na událost na facebookové stránce. Tu Pim vytvořil pár dní poté, co přišla pozvánka. Díky tomu jsem s jistotou věděla, že za vším stojí on sám, a ne jeho rodiče. V informacích bylo na rozdíl od pozvánky uvedeno, že jsme očekávání *od* patnácti hodin, ne *v* patnáct hodin. Jeho typický slovník. Snaha zabránit lidem, aby přišli včas, a pojistit se tak, kdyby ještě nebyly misky plné chipsů.

Úvodní fotografii představoval stejný snímek dítěte jako na pozvánce. Lidi se rychle přihlašovali. Já vyčkávala. Po pár dnech jsem se zapsala pod „možná“.

Stránka dočasně ožila, přátelé postovali vtipy a fotografie. Sledovala jsem každou změnu. Jan sám žádný profil nikdy neměl — zemřel ještě dřív, než dostal šanci udělat se lepším než ve skutečnosti. Proto se toho teď ujali jiní. Na stránce se objevovaly pouze Janovy krásné a veselé snímky, takové, o nichž jsem ani nevěděla, že existují.

Podle mě brzy všichni na stránce zaklikli, že už o ní nechtějí dostávat žádné zprávy. Pár dní poté, co událost vznikla, zase vymřela. Všechny použitelné fotografie už byly nasdílené.

Poslední post zněl: „Ahoj, jmenuju se Karin Petersová, je mi 39 let a pocházím z Belgie. Důvod, proč vám to tady všechno vyprávím je, protože mám produkt, abych vám ho nabídla. Je doslova v situaci, že vám ho popíšu!!!! Prosim obratem zaplaťte. Pošlete mi e-mailem vaše údaje a já pošlu fotky!!“ Viselo to na stránce nahoře. Dneska v noci jsem to ještě chtěla nahlásit jako nevhodné, ale nedokázala jsem absolvovat celou proceduru, protože jsem neuměla označit, co přesně je na tom nevhodné.

Už jsem v půli cesty, kterou musím urazit. Provoz pomalu řídne. Pravidelně se dívám do zpětného zrcátka a kontroluju ledový kvádr. Volume na nule podstatně snižuje teplotu ve voze. Nejedu moc rychle a topení nechávám vypnuté, abych neurychlovala proces tání.

Na displeji mobilu mám Facebook pořád ještě otevřený na té události. 45 se zúčastní. Mezi pozvanými je i Jolan a Teska, ale ani jeden příjezd nepotvrdil.

V kolonce „možná“ jsem pořád jediná.

6. ČERVENCE 2002

Nadzdvihávám přikrývku, abych se podívala, jestli tam ještě jsou. Co kdyby mě prsa přes noc, když se nikdo nedíval, opustila a vydala se hledat vhodnější a důvěryhodnější tělo. Ve spánku se mi přetočilo tílko. Bradavky mi vykukují z průramků.

Ta prsa mi připomínají strejdu Rudyho, tátova bratra, který kdykoliv někam vešel, zůstal ostýchavě stát, i když mu vždycky někdo nabídl, aby se posadil. A když už seděl, nikdy se neopřel — aspoň tak mohl uprostřed rodinné oslavy nenápadně zmizet.

Nemám prsa úplně kulatá a povislá, na rozdíl od jiných holek, nýbrž špičatá a vzpřímená. Jak jim mám dát vědět, že klidně můžou zůstat?

Srovnám si tílko a ležím v posteli až do půl jedenácté. Poslouchám sousedy, kteří se vrátili z nákupu, sekačky na trávu, kostelní hodiny, letadlo, sběrače šrotu řvoucího nerosrozumitelná sdělení rozbitým megafonem, takže si nevšimne, že mu nad hlavou prolétává bohatství.

Při pohledu na ustlanou postel, kterou tu po sobě zanechala Teska, s tenkou přikrývkou symetricky napnutou do tvaru otevřené obálky, se cítím beztvaře a neurčitě.

Ještě než vejdu do kuchyně, předem vím, že už v ní sedí táta. Všude, kam vstoupí, se line vůně tabáku.

Před nedávnem jsem někde četla, že částka, kterou kuřák ročně vydá za cigarety, by stačila na dovolenou. Nikdo

nezkoumal, jestli existují také lidé, kteří kouří právě proto, aby s rodinou nikam cestovat nemuseli.

Na stole stojí zbytky snídaně. Chleba, nutela, melasový sirup.

„Tvoje matka jela do hobby marketu koupit krmivo pro psy. Jolan šel brzo ráno pozorovat ptáky,“ řekne táta, aniž vzhledne. Čte si u stolu noviny. V ruce drží pero. Dneska mu ale nic nestojí za podtržení.

Můžu se rozhodnout, že nebudu snídat, ačkoliv je to jedno; táta stejně znovu nevyrukuje s tím, co se stalo včera, to nedělá nikdy, že by po ránu začínal o minulosti. K tomu potřebuje popostrčit.

Šourám se blíž. Táta pořád nezvedá hlavu. Na stole vedle sebe má rozložený kapesník a vedle něj svítivě zelený odšivovací hřebínek. Na kapesníku jsou červenohnědé tečky — rozmačkaná tělíčka — a pár vytržených krátkých vlasů s přilepenými hnidami.

„Kde je Teska?“ ptám se.

Táta si vytáhne z pusy umělý chrup a zase ho vrátí na místo. Zamumlá „někde“, což bez předních zubů zní jako „nikde“.

Beru si chleba a mažu si na něj tlustou vrstvu sirupu. Táta se ani nezeptá, co to jako má být: „Chleba se sirupem, nebo sirup s chlebem?“

Přestane cvakat chrupem, podívá se na můj účes a na krk. Odložím nůž, zvednu krajíc, střídka se prohýbá pod tíhou namazané vrstvy. Tátovi sjedou oči níž, spočinou na mých pažích. Čím déle se dívá, tím víc mi těžknou.

I v nejparnějších dnech nosím dlouhé rukávy. Zatím to neokomentovali jedině Laurens a Pim. Naposledy jsem chodila s holými pažemi před třemi lety. Nepřipadala jsem si přitom lehká a svobodná, jen příšerně nahá.

Tátovi teď klouzají oči ještě níž, k mému pasu, a pak se zase vrací vzhůru k novinám. Táta upije vlažného čaje.

„V tomhle svetru je vidět, že už ti rostou prsíčka,“ poznamená.

Přeložím si chleba napůl. Následující sousto se mi přilepí na patro a vůbec nechutná jako sirup. Až když zazvoní telefon, troufnu si ho polknout.

Tři vteřiny ticha prozradí, že volá Pim. Mlčí takhle vzdycyky a já se pokaždé zastydím za to, co jsem mu o sobě prozradila. Během tří vteřin si člověk může představovat cokoliv. Ačkoliv to ticho taky klidně mohlo být dobou, kterou zvuk potřebuje k tomu, aby se přemístil dlouhými tenkými dráty vysokého napětí, jimiž jsou naše domy propojeny.

„Ahoj Pime,“ pozdravím ho ještě předtím, než sám spustí.

„Jdeme dneska s Laurenssem do školy,“ povídá. Jeho hlas zní chraptavě. Nevím, jestli je to tím, že mu tam uvízl vous, nebo tam má vole. „Byl to jeho nápad. Ale jestli chceš, můžeš jít s náma.“

„Kdy?“

„Teď hned.“

„Mám tě vyzvednout?“ ptám se. „Mimochodem, Laurens říkal, že prej jezdíš na hondě? Je to pravda?“

Pim je chvíli ticho.

„Honda je rozbitá. A vyzvedávat mě nemusíš, ale klidně můžeš.“

Jedu do školy stejnou cestou jako před dvěma lety, tou trochu delší, kolem statku. Pim to má z ruky, bydlí na druhé straně vesnice, taky na kraji. Kdyby někdo nakreslil čáru mezi našimi domy, všiml by si, že přímka mezi Laurensovým řeznictvím a školou je na ni kolmá, a přesto je tahle oklika jednodušší a samozřejmější pro mě než pro Pima.

Dřív jsem si občas brala lahev s vodou, abych ty dva kilometry dobře zvládla. Teď, kdy denně našlapu dvacet čtyři

kilometrů tam a zpátky do své nové střední školy, se mi vesnice zdá legračně malá a základní škola směšně blízko.

Těsně předtím než vyjedu z Bulksteegu, mívám ceduli s nápísem ZAKÁZÁNO MOČENÍ, kterou stloukl můj táta.

Sousedí samozřejmě vědí, že ta věta je špatně, že by tam mělo stát MOČENÍ ZAKÁZÁNO — nejsou hloupí, to je mi naprosto jasné, ale pokaždé když tudy jedu na kole, doufám, že si o tom i oni dovolí pochybovat.

Když moji rodiče ten dům kupovali, byl Bulksteeg malou písčitou cestou, na kterou ústily zahrady tří domů a která náhodou také spojovala vesnici s nájezdem na dálnici. Tahle cesta vede právě mezi naší zahradou obehnanou živým plotem a sousední loukou. Docela nedávno ji zaměstnanci obce vyasfaltovali tím, co jim zbylo po opravách hlavních silnic. Cestu metr po metru zpevnili a vyztužili, aby se dala využívat jako objízdná. Ačkoliv s ní hraničí tři zahrady, lidé vždycky močí na náš živý plot.

Jakmile Bulksteeg opustím, musím po cestě, na které je provoz skoro jako na běžné silnici a která je nejrušnější z celé vesnice. Smí se tu jezdit sedmdesátkou, ale rychlost obvykle nikdo nedodržuje. I z postele dokážu odhadnout rychlost aut. O prázdninách jezdí lidé pomaleji.

Vedle na vozovce mě následuje můj stín, duch, který se nehne od mého boku, ale už nemá moje kontury. Vlastně jsem si toho sama všimla minulý školní rok. Určité kousky oblečení mě najednou škrtily, trička už mi neseděla, knoflíky u kalhot se hůř zapínaly. Bradavky jsem nejdřív měla nějaký čas rudé a teplé. Pod nimi se mi udělala tvrdá kola, která se potom odtrhla od žeber, aby vytvořila místo něčemu, co v tom meziprostoru začalo růst, něčemu měkkému. Ze dne na den jsem cítila, jak se to pohybuje, a nevěděla jsem, co na ně nejvíc platí: že tady najednou jsou, nebo že jsem si jich najednou všimla.

Ted, po té tátově poznámce, už nejsou jen moje, symbolizují trvalou a důležitou změnu.

Blížím se k Pimovu domu. Statek leží daleko od ulice, příjezdová cesta je dlouhá dobře dvacet metrů, vede přímo k největšímu chlévu a je dost široká pro těžkou techniku, kombajny, koňské povozy i stáda krav.

Napůl ztraceně leží na tomhle pruhu asfaltu rohožka s nápisem Vítejte. Potisk je ošoupaný. Zřejmě ho dokážu přečíst jen proto, že jsem tu kdysi bývala jako doma.

Od Janova pohřbu jsem Pima téměř neviděla ani s ním nemluvila. Na farní slavnosti nechodil a oslavy narozenin se přestaly pořádat. Párkrát jsem se u statku zastavila se psem na vodítku, ale nikdy jsem se neodvážila zazvonit. Pokaždé jsem zase odešla, přesvědčená, že ono ticho nemusí nic znamenat. Nedalo se mluvit o konci, když ještě ani nenastalo léto.

Zkoumám dlouhou příjezdovou cestu, hledám nějakou známku života.

Cesta poprvé nepřekleneje vzdálenost, nýbrž prázdnotu. Pim na mě nečeká s kolem na zahradě, jako to dělával dřív ve dnech, kdy jsem ho vyzvedávala. Netroufám si jen tak přejít pozemek a zamířit k zadnímu vchodu, proto se vydávám po dlážděné cestičce k hlavním dveřím, o kterých jsem si až do minulého léta myslela, že jsou jen pro parádu, nikdy se neměly otvírat, a proto je tam umístili prostě bez pantů. Předzahrádka je zarostlá fialovobílými květinami, které páchnou jako moč. Ten odér jsem cítila už o tři domy dřív. Dlažba od krajnice ke vstupním dveřím je položena cik cak, jako přechod, který vytvořila sama příroda.

Právě když zazvoním, objeví se na příjezdové cestě Pim. Nejdřív jeho přední kolo, potom hlava.

„Zvonek nefunguje,“ křikne. „To přece víš.“

Postaví se na pedálech a jede pomalu, dokud i já opět nenasednu. Než ho stihnu dohnat, opře se do šlappek a vystřelí přede mě, na uličku Steegeinde.

Ke škole je to přesně kilometr. To nám ukázala paní učitelka Ria při hodině zeměpisu. Šla s námi s kalibrovanou tyčí dlouhou jeden metr ze školního dvora a poté, co pravitko tisíckrát převrátila, jsme se ocitli u statku. Silně to na nás zapůsobilo. Při každé vzdálenosti, kterou jsem od té doby urazila, jsem počítala, kolik by se do ní vešlo pravittek, a po každém kilometru jsem si říkala: Teď jsem mohla být na statku.

Urazit tu vzdálenost s Pimem je vždycky snazší než s kým-koliv jiným. Pořád se drží kousek přede mnou, a když se ho pokusím dohnat, zase mi hned ujede.

Pevně blondáté kučery mu vlají ve větru. Pimův účes by chtěl každý. Těžko říct, jestli proto, že lidi vždycky chtějí mít vlasy, jaké má někdo jiný, anebo proto, že ty jeho jsou vážně krásné.

Pim s sebou stejně jako já nemá batoh. Všechno, co potřebuje, mu vždycky nosí ostatní. Uměl si to tak zařídit už na základní škole: používal moje psací podložky a Laurensovy fixy. Vedle Pimova řetězu se míhají jeho šlachovité kotníky zastrčené v ponožkách. Až teď si všimnu, že ponožky má naruby. Obrázek, změť propletených nití, se proto nedá rozpoznat. Možná už je nosí víc dní a naruby si je obrátil, aby je nemusel práť.

Pimova záda neprozrazují, co si Pim myslí nebo co cítí. Jen šlape. Možná až příliš energicky na někoho, kdo před půl rokem a kousek ztratil bratra.

Po pár minutách vzdávám snahu ho dohnat.

Stejně bude ještě chvíli trvat, než se to mezi námi zase urovná. Třeba to ani nevádí. Máme ještě celé léto a v dále se právě objevuje Laurens, zachránce, narušitel hry. Stojí

s kolem na parkovišti u řeznictví vedle cedule: LETNÍ AKCE: VEŠKERÉ MASO NA BARBEQUE 2 + 1 ZDARMA.

Laurens se dá podle vzhledu skvěle poznat zejména zdálky: široká záda, velký nos, vysoký obsah hovězího. Pohybuje se těžkopádně a ledabyle, jako dítě, které nemá chuť udělat nějaký úkol pořádně a dělá ho špatně v naději, že to za něj přece jen převezme máma.

„Nazdárek, pánové,“ řekne. Má na sobě ponožky, které mají po stranách vyšitý název dne v týdnu. Na pravé je teprve pondělí, na levé už pátek. Přehazuje ve snaze najít nejpomalejší, těžký převod.

Pim nebrzdí, proto Laurens zrychlí a v plné rychlosti se k nám připojí. I já jsem mezitím Pima dohnala, ale když je s námi i Laurens, mění se naše uspořádání: už se na tuhle úzkou cestu s převislými větvemi nevejdeme. Jsme nedělitelný počet, takže se někdo musí stáhnout dozadu. Pimovi je úplně jedno, vedle koho jede, nejraději jezdí sám, to je poznat, bývalo to tak i dřív, a právě proto už tenkrát jezdil uprostřed, pokud to šířka silnice dovolovala. Teď zase zrychluje, aby se dostal před nás, Laurens jede vedle něj. Já se zařazuju za ně.

Pim vlevo, šlape na nejnižší převod, Laurens vpravo, na nejvyšší. Díky tomu se zdá, že spolu dokonce i beze slov komunikují.

Kdykoliv Laurens otočí hlavu, aby se podíval na Pima, vidím šrám na jeho obličejí, má ho pod nosem, kam ho před týdnem, v den, kdy jsem na něj po škole nepočkala, trefila gumička z nosiče. Rána se hojí pěkně. Na jedné straně se mu loupe stroupek. Trčí mu skoro kolmo z obličejí, jako špatně umístěné křídélko.

Pim před námi kličkuje přes hřiště, pod koly mu hrkají uvolněné dlaždice. Snaží se nepřejíždět čáry skákacího panáka. Já se vyhýbám mřížce odpadní jímky, která dřív sloužila jako dvourozměrné vězení.

Pim pod zastřešeným dvorem zastavuje předním kolem o neomítnutou cihlovou zeď školy.

Škola bez žáků není nic než budova. V jednom křídle bydlí dvě jeptišky. Kdysi tohle zařízení založily, a proto smí v areálu bydlet. Kromě toho, že zalévají fialové květiny v truhlících na hřišti, moc užitečné nejsou.

Když jsme sem chodili, žila tu ještě jedna nesmírně horlivá jeptiška. Dětem, které si doma zapomněly svačinu, vždycky mazala chleby máslem. Jen aby byla užitečná, nechal každý občas krabičku se svačinou doma, dokonce i Laurens, který nesmírně zbožňoval rozmanitý obědový balíček, co mu chystala máma. Vždycky dostával troje sušenky — máma to jistě myslela tak, aby se rozdělil se mnou a s Pimem, ale to nikdy neudělal.

My s Lauresem nyní provádíme přibližně stejný manévr jako Pim a zastavujeme každý z jedné strany jeho kola před velkým oknem v přední části budovy. Matné sklo vede do prázdné učebny šesté třídy.

Nábytek je roztríděný, lavice vlevo, židle naskládané na sobě vpravo. Poznávám svou bývalou lavici, je to ta se zničenou deskou, o něco světlejší než ostatní, z boku bezpečně krytá těžkou katedrou paní učitelky Emmy, obě stojí nohou k noze.

Třída vypadá úplně stejně jako během našeho posledního školního dne, někdo se hodně snažil, aby ji proměnil v taneční parket. Bodne mě u srdce, protože si vzápětí znovu vzpomenu, jak nám paní učitelka Emma navrhla, že si uděláme oslavu na rozloučenou — jednorázové privilegium pro tři mušketéry, kteří jí budou chybět —, a na to, jak se mi pak povedlo zničit jí život.

Pim si hned všimne, že dveře do tělocvičny nejsou zamčené. Vlastně to není nijak zvláštní, v Bovenmeeru běžně děsíme zločince pohostinností. Vstupujeme do školní budovy,

aniž bychom se tam museli vkrást nebo někam šplhat, aniž bychom věděli, co tu vlastně pohledáváme.

Laurens poskakuje po tělocvičně, střídavě prudce zvedá kolena jako při hodinách s panem učitelem Jorisem: starým, náročným chlapíkem v teplákové soupravě, kterému nikdo ze žáků nevěřil, že by sám dokázal provést žádané úkony, takže je nikdo neplnil tak perfektně, jak se očekávalo.

Pim se pořádně rozběhne a skočí do nejtlustších žíněnek, které jsou opřené o stěnu. S žuchnutím se kácejí na zem. Nejdřív se země dotkne měkký prostředek a obě strany ho následují s několikavteřinovým zpožděním, jako koutky úst při strojeném úsměvu.

Stavíme dráhu z nejnebezpečnějšího náčiní, jaké nacházíme, z náradí, které nám pan učitel Joris nikdy nedovoloval používat. Skáčeme z odrazového můstku přes koženou kozu na trampolínu, z té na další trampolínu a saltem dopadáme na tlustou měkkou žíněnku.

„Super, opičí dráha,“ poznamenávám.

„Ne, tohle je lepší než opičí dráha,“ kontruje Pim.

Najednou se rozezní školní zvonek. Ten rámus si z nás dělá blázny ostře a dlouho. V době vyučování zahajuje patnáctiminutovou přestávku na hraní. Dneska můžeme zůstat na chodbě nekonečně dlouho, nikdo, dokonce ani jeptišky, nás nenachytá.

Pim zůstává ležet na žíněnce. Já dopadám po nepodařené hvězdě vedle něj. Palcem a ukazováčkem si nadzdvihne tričko, pustí ho, a když se mu bavlna zase napne na těle, unikne zpod trička vzduch. Mám ráda nakyslý pach jeho potu. Tak musel být po námaze cítit i Jan.

Ležím na zádech. I mně se lepí tričko na břicho. Všimnu si, že se mi Pim dívá na obliny pod trikem, což mi samo o sobě nevadí, vadí mi jenom pomyšlení na to, jak je táta

dnes ráno popsal: „prsíčka“, ne „prsa“, a v Pimově pohledu najednou vidím, co tím táta myslel: že vlastně ještě nemám opravdická prsa. Jsou jen poloviční, tak nějak je mám a zároveň nemám.

„Co teď budeme dělat dál?“ ptám se. Dívám se na Laurensa, ale nedoufám v odpověď.

„Já musím domů,“ odpovídá Pim. „Jedu do Lieru.“

„Co tam budeš dělat?“ diví se Laurens.

„Navštívím u tety mámu.“

„Jak se mámě vede?“ zajímám se.

„Špatně.“

Na to si netroufá nic říct ani Laurens.

Pim se beze slova zvedá a jde ven, ke svému kolu. Sprintuje přes dvůr pryč. S Laurenssem sledujeme jeho záda, dokud se u malého kláštera nepromění v tečku, která pak zmizí.

„Není to na něm poznat,“ podotýká Laurens.

„Není. A cos čekal, že bude vidět?“

„Normálka, však víš.“

Dráha v tělocvičně, která ještě před půlhodinou působila životu nebezpečně, teď vypadá jen jako nepořádek.

Na chvílku získávám možnost nahlédnout Laurensovi do rány, pod strup, ale stačí to. Podívám se rychle a nenápadně, jako se rozhlížím na místech, kam nesmím chodit.

Kůže je zacelená, růžová a lesklá.

Odsouváme kozu ke stěně a pak uklízíme i ostatní věci, dokud není všechno na místě.

„Taky už půjdu domů,“ říká Laurens.

Šourá se přes hřiště, přehazuje nohu přes sedlo a odjíždí, sleduju ho od švédské bedny, která ještě před chvílí zavěšená na ribstolu sloužila jako klouzačka. Dívám se, jak se i Laurens mění v tečku, jen proto, že by mi bylo líto, kdyby později zjistil, že za Pimem jsem se dívala, a za ním ne.

Když je Laurens konečně opravdu pryč, procházím se po tělocvičně uvedené do původního stavu. Tohle odpoledne se stejně tak dobře nemuselo stát. Mraky nad hřištěm zblesile uhánějí, ručičky hodin v tělocvičně se neúnavně posouvají vpřed. Znovu se rozeznívá školní zvonek. Nevím, jestli oznamuje začátek, nebo konec něčeho.

TŘI MUŠKETÝŘI

V létě roku 1993, těsně předtím než jsme měli s Laurenssem a Pimem přejít z předškoláků do první třídy, byl všem učitelům základní školy a našim šesti rodičům zaslán dopis, že se bude konat schůzka, které se musí všichni zúčastnit.

Během tohoto setkání přednesla paní ředitelka Beatrice své úvahy: Jak je možné, že se v roce 1988 narodily pouze tři děti? Způsobila snad tuhá zima, parné léto nebo černý pondělek v říjnu předchozího roku, že všichni zbrzdili a nikdo nezplodil potomky? Její škola je z celého kraje Kempen nejmenší, pokračovala, průměrně má ve třídě deset žáků, a v tom nízkém počtu také spočívá její největší kouzlo, ale — zde si paní ředitelka zřejmě posunula brýle na nose, aby bylo jasné, že nestrpí odpor — pro méně než hrstku dětí nemá smysl otevírat třídu.

Jediným řešením je „přidružená třída“: tři lavice navíc vzadu v jiné třídě. Učitelky by normálně učily a pro přidruženou třídu by měly upravenou látku, někdy těžší, jindy jednodušší než pro třídu, do které by se lavice přidaly.

„Tvůj otec nebyl dost důrazně proti a Laurenssovi a Pimovi rodiče rozhodně neměli lepší nápad,“ okomentovala to máma po šesti letech, to mi bylo jedenáct. Umývaly jsme tehdy spolu nádobí. Když měla ruce ponořené do horkých mydlinek, občas si troufla být upřímná, ale většinou si pak stěžovala na to, co jsem nezažila, a proto jsem mohla jen poslouchat.

Podle toho, jak vyslovila slova „neměli lepší nápad“, hrdě a zároveň nejistě, jsem poznala, že ji tam, na té schůzi, zastránil impozantní vzhled Laurensovy mámy a jen v sebeobraně se rozhodla, že s ní nedokáže vycházet.

Zřejmě i jí její máma s rukama v mydlinkách pošeptala: Lidi, se kterými dobře vycházíš, ti obvykle později vrazí nůž do zad.

Pimovi, Laurensovi a mně připadala přidružená třída jako dost dobrý nápad. Buď to, nebo chodit na jinou školu a každý den muset jezdit na kole mnohem dál.

Učivo, které jsme dostávali, bývalo jednodušší než to, co probírala třída, k níž nás přiřadili. Slýchali jsme povzdechy starších žáků nad obtížnými domácími úkoly a písemkami a vždycky jsme měli pocit, že jsme byli něčeho ušetřeni.

Protože nám ostatní začali brzy přezdívat „tři paraziti“, přišel Pim ve druhé třídě s pojmenováním „tři mušketýři“. Úplně jsme netušili, co si pod tím máme představit, ale heslo „jeden za všechny a všichni za jednoho“, které nahlas skandoval, když vybíhal na hřiště, nám toho hodně vynahrazovalo. Začali jsme ho používat při každé příležitosti: když jsme se řítili k brance; když jsme přebírali špatná i dobrá vysvědčení; při otvírání každé lahvičky džusu, až jsme věřili, že nikdy nebude nic důležitějšího než naše přátelství, a brali jsme to tak, že historické knihy jsou napsané podle nás, a ne naopak.

Spolu jsme hráli fotbal proti klukům z jiných ročníků a ani oni s tím neměli problém, pokud jsem zůstávala v bráně a nedávala vlastní góly. Vyhrát, protože si protihráč dal vlastňáka, se rovnalo prohře, ale nebylo to ani z poloviny tak hrozné jako prohrát s holkou.

Od ostatních děvčat jsem se neodlišovala kličkováním s míčem, nýbrž soutěživostí a stylem oblékání. Od první do páté třídy jsem nosila tmavě modré džíny a Jolanův starý dres nebo zelený svetr s Mickey Mousem.

Od té doby, co na mě jeden kluk při ofsajdu pokřikoval nějaké sprostárny a já ho pěkně zmlátila, mě zvali na narozeninové oslavy nejen Pim a Laurens, ale i ostatní kluci. Objevovala jsem se na každé párty, dokud po mně nezačali zvědavě pokukovat, že s nimi nečurám vestoje.

Děvčata mě tak snadno nepřijala. Jim jsem vždycky musela dát nejdřív najevo, že se k nim chci přidat. Utvořily zeď, ptaly se mě na průběžně se měnící heslo, které jsem nikdy neuhodla, nechaly mě hledat odpověď na těžkou otázku nebo luštit hádanku, a i když jsem ji uhodla a mohla si s nimi ve zbývajících dvou minutách přestávky hrát na babu nebo na kadeřnictví, pořád jsem jim něco dlužila a ony mi klidně o tři přestávky později jen tak zabavily oplatku.

Zdálo se mi, že mladší holky mi nerozumí. Nedokázala jsem nicméně pochopit, proč mi starší holky říkají, že se s nimi nesmím bavit.

„Být Spice Girl“ byl dost náročný úkol i po obsahové stránce. Ostatním holkám se zničehonic začaly líbit úplně jiné věci a rozlišovaly přitom sebemenší nuance — gumičky ve vlasech musely ladit s tkaničkami a pak zase ne; nejhezčí byl Jimmy z chlapecké kapely Get Ready! a pak zase ne; v aktovce musela být panenka Polly Pocket a pak zase ne. Když to srovnám s kluky, měla děvčata během dospívání mnohem víc mezistadií.

Ze začátku se mi zdálo, že pro mě má pevné přátelství s Laurenssem a Pimem jen samé výhody. Ale když se holky začaly ruku v ruce procházet po hřišti, směla jsem chodit jen za nimi, ne vedle nich. Dívala jsem se na jejich dlouhé culíky, jak se střídavě dotýkají jednoho a pak druhého ramene, na nehty, pod nimiž neměly bláto, na jejich hubená stehna pod sukýnkami, a bylo mi jasné, že tyhle holky strávily celý život jen s holkami. Byly pěkně zaoblené. Já ne, já měla špičatý zadek.

10.00

Když jsem se před devíti lety přestěhovala do Bruselu, vypadali všichni Arabové středního věku stejně. Dnes, na téhle dálnici vedoucí do vesnice, v níž jsem vyrostla, vypadá každý běloch za volantem jako můj otec.

Nechtěla jsem mermomocí bydlet v hlavním městě, prostě jsem chtěla do města, které bych neznala. Protože všude, kde jsem pobývala často, jsem trpěla toutéž anomálií: sama sebe jsem pozorovala shora. Nákupní centra, obchodní domy, knihovny — z ptačí perspektivy to všechno byly podobné prostory, ve kterých jsem se já, kaštanově hnědé temeno, prodírala mezi tisíci individuí, aniž bych se jich dotkla.

Po příjezdu do města jsem nakonec začala studovat architekturu, právě proto, abych z toho, co jsem dlouho považovala za slabost, udělala přednost. Nastěhovala jsem se na kolej, kde bydlely výhradně dívky, byla tam společná kuchyň, i koupelna byla dohromady. První měsíce to šlo dobře. Každé úterý jsem pro ostatní vařila těstoviny. Nevyprávěly jsme si, odkud jsme, na jakou střední školu jsme chodily a co dělají naši rodiče. Na tom nezáleželo. Šlo o to, že jsme tam společně, kolem jednoho stolu, s ústy plnými pesta.

Nevynechala jsem žádnou hodinu a po vyučování se téměř vždy vracela hned domů. Když mé spolubydlící odjížděly se špinavým prádlem na víkend k rodičům, já pokračovala

ve studiu a uklízela společné místnosti. Měla jsem nejlepší známky a pocit, že s každým návrhem a každou maketou vytvářím něco nového.

Ale to se změnilo. V úterky jsme spolu stolovaly čím dál řídkěji, holky zůstávaly venku, aniž se předem omluvily. Raději trávily čas s přáteli, kteří studovali to co ony: medicínu, práva nebo komunikaci. Chodily do kaváren a do klubu De Fuse. Uvědomila jsem si, že jsme se zpočátku tak málo zajímaly o své zázemí ne proto, že bychom si dávaly šanci začít s čistým štítem, ale proto, že to prostě nestálo za to. Náš vzájemný kontakt sloužil pouze k překonání mezifáze.

Rozřezávala jsem čím dál víc kartonu na příčky, rozkreslovala plány, studovala materiály, ale už jsem v tom neviděla to, co bych mohla vytvořit, jen to, co tím, že tomu dám pevnou formu, vytvořit nemůžu.

Na konci školního roku jsem nacházela potěšení už jen v internetovém vyhledávání různých typů postaviček do maket. Hledala jsem siluety v nejrůznějších polohách: kráčející, sedící, plavající, skákající, klábosící, ohnuté, jedoucí na kole. Stromky, letadýlka, kola, schůdky, židličky, deštničky, vánoční stromečky. Nebylo to levné, padla na to velká část mého stipendia. Některé postavičky mi připomínaly Tesku nebo Jolana. Ty jsem si nestavěla do návrhů, ale na noční stolek.

Moje makety se podle toho daly v aule mezi ostatními poznat: obsahovaly štědré množství seskupených miniaturních lidiček.

Až když jsem ve druháku zaslechla, jak na toto téma jeden učitel něco řekl jinému kantorovi, pochopila jsem, co měli na mysli, proč mě nikdy nikdo nepozve, abych s nimi šla do De Fuse.

Ještě pár týdnů trvalo, než jsem přestala uklízet společné prostory na koleji, a ještě další tři měsíce, než jsem se odtamtud odstěhovala.

V Bruselu byla menší zima než tady. Déšť tam byl jemný a lehoučký, zastavoval se pár centimetrů nad zemí, kde vytvářel nízký hustý opar. Tady je širá krajina prakticky bez oparu a někdy tu i mrzne.

Nevezu žádnou veselou historku s Janem ani jsem Pimovi neposlala fotku, nic nepostovala na Facebook, ačkoliv Jana znám možná lépe než všichni ostatní dohromady. Všichni vyrukují se stejným klišé, že kdyby se Jan narodil o chvilku dřív, mohl být Jezulátko. Že byl levák, extrémně se styděl a uměl to s dobyt看em.

Dřív, když Jan ještě žil, dostávali oba s Pimem každé léto od mámy foťák na jedno použití. Začátkem podzimu se pak filmy vracely z fotolabu, se dvěma sériemi snímků. Potom následoval rituál, nárokování vzpomínek: Pim rozprostřel celý balíček po stole, nalili jsme si river colu a jedli přitom kyselé žízaly. Pimova máma všechno platila, proto její syn dostal vždycky od každé fotky jeden exemplář a já s Laurensem jsme se museli o ten druhý podělit. Fotky jsme si vytahovali z balíčku na střídačku. Jen na málokterých jsme byli všichni tři — ty si vzal ten, kdo si je zrovna náhodou vylosoval, nebo Pimovi rodiče.

Ze začátku jsme o skupinové fotky bojovali, ale čím jsme byli starší, tím cennější byly snímky, na kterých jsme hlavně vypadali dobře. Když jsem si vzala fotku, na které to Laurensovi slušelo, poznala jsem podle jeho zvednutých ramen, že se mu to nelíbí.

V hromádce na kuchyňském stole bylo vždycky pár obrázků z letních dnů, kdy jsme na statku nebyli, takže na nich byl například jen Jan s kartáčem nebo hráběmi v ruce, nebo

tu byla společná fotografie Pima a Jana ve špatném úhlu, jak jeden z nich držel fotoaparát před sebou, nebo fotka Pima, Jana a jejich mámy výjimečně při výletu do zoo.

Takové fotografie jsme s Laurenssem nechávali stranou. Laurens s nimi nechtěl mít nic společného a já se bála, že na ně nemám právo.

Po Janově nehodě už jejich máma fotoaparáty nekupovala. Poznala jsem v jejím pohledu, že čeká, že se Jan vrátí, přejde dvůr a jako každé ráno začne čistit stání kravám. Proto se nesmělo do jeho návratu nic zachycovat. Jinak by později snímky, reprezentující mezidobí, kdy byl ještě mrtvý, nesešly.

Na konci prvních letních prázdnin, které jsem strávila na opuštěné koleji v Bruselu, mi bylo hlavně líto, že nikde na stole nejsou vystavené fotografie. Pochopila jsem, že když člověk tráví čas jen sám, zůstávají mu jenom méně použitelné chvíle.

8. ČERVENCE 2002

„Zeptáš se, jestli si můžeme vyndat bazén? Musíš chtít taky, pak si to spíš prosadíme,“ prosí Teska. Kolem rtů má jizvu. Vlastně celá její pusa je jedna velká jizva. Jako tříletá se mě s Jolanem snažila jednoho teplého letního večera dohnat na tříkolce, řítila se po ulici Bulksteeg za našimi koly, na sobě měla jenom plavky. Do předního kola se jí dostal kamínek a zablokoval jí ho. Přeletěla po hlavě a dopadla na obličej. Její rty posloužily jako brzdové destičky. Houpany se jí na obličej prakticky na nitce.

Jak se vždycky o takových událostech říká zpětně, jako by existovaly chvíle, kdy mají dramata lepší vyústění, měli zrovna táta s mámou ten večer někam jít. Měli na sobě nové oblečení. Anne, která nás měla hlídat, tam ještě nebyla. Souсед, Annin otec, dovedl Tesku domů, bradu jí přitom podvázal kravatou, aby všechno drželo na místě.

Tesce psu přišli zpátky na pohotovosti. Protože doktorka z plastické chirurgie také měla jít na nějaký večírek — jak tvrdila máma —, s prací pospíchala, a proto sešila spodní ret křivě. Ale tak křivě, že to pozná jen ten, kdo to ví.

Teska chvíli sedí, pak zatřeše sněhovým těžítkem na nočním stolku, zase si lehne a čeká, dokud se všechny třpytky neusadí.

Sněhové těžítko používá místo opakovaného buzení. Každé ráno zakončuje spánek přesným počtem sněhových bouří. Já už hodinu sedím v kuchyňském koutě, na židli, na které

nejčastěji sedává máma. V pravém rohu mého zorného pole, vzadu na zahradě, začíná Jolan vykopávat vodní želvu. Je zataženo, a přesto dusno. To je poznat podle potu, který se mu leskne na zádech. Má na sobě černé džíny, které si stejně jako táta schovává na zvláštní hromádce ve skříni na víkend. Ve svítivě zelených pracovních rukavicích působí jeho kůže bledě.

Táta želvu pohřbil v zimě před třemi lety mezi stodolou a kurníkem, k patě třešně. Tvrdil, že z ní bude nádherná kostra, sběratelský kousek, a nahoru položil jednu ze zbylých cihel, jimiž kdysi vyzdíval koupelnu. „Teď musíte šest let počkat a teprve pak ji smíte vyhrabat. Čím častěji se na ni budete ptát, tím dýl to bude trvat.“

Nejdřív jsme na to místo, kde měli být červi a hmyz připraveni na děsivý úkol, hleděli mlčky a netrpělivě. Na zryté zemi už zase rostla tráva. Kdykoliv jsme procházeli kolem třešně, zastavili jsme se na chvíli u cihly, pod kterou probíhalo postupné ohlodávání kostřičky.

Jenže čím déle jsme čekali, tím trpělivější jsme byli. Během posledních měsíců už jsem si ani jednou nevzpomněla na to, jak želva pod zemí tlí. Jolan zřejmě také ne, až do dnešního rána. Těžko říct, kde se v něm vzala ta náhlá rozhodnost. Když jsem vstávala, měl už navlečené tátovy pracovní rukavice a v ruce lopatu.

„Evo, jdeš se mnou?“ ptal se nadšeně. „Dneska je ideální den na vykopávky.“

S lopatou v ruce si ještě zašel do kuchyně namazat chleba. S rukavicemi na ruku se mu to ale nedařilo, proto přenechal mazání Tesce. Sám se vrátil na zahradu a v celém domě po něm přitom zůstaly hrudky hlíny. Teska pospíchala s chlebem za ním. Hrozně mu chtěla pomáhat místo mě, ale Jolan ji odehnal.

„Vykopávky nejsou pro holky!“ zakřičel na ni.

„Eva je přece taky holka?“

Abý nemusel odpovídat, strčil si do pusy celý krajíc. Teska proto začala na druhé straně zahrady nahodile kopat, aby se s ní musel podělit o náčiní.

Podezíravě je pozoruju. Kopou co možná nejrychleji. Vedle Jolanovy jámy se rychle vrší hromada zeminy. Násada lopaty je tlustší než Tesčino zápěstí, Teska kope na stále nových a nových místech a všude po sobě zanechává malé krtince.

Mohla bych se zvednout, vydat se do zahrady a asistovat Jolanovi nebo pomoci Tesce, která je pozadu. Nikdo by mě nezastavil. Ale stejně mi připadá škoda vykopat tu kostičku bez Laurence a Pima, škoda takového dobrodružství.

Vstávám, jdu si pro sklenici vody a zase si sedám.

Jsem znuděnější než kdykoliv jindy. Už nemám jen jedno tělo, je ze mě skupina lidí a každý člověk se rozběhl na jinou stranu. A stůl mě nezachrání. Dává téhle židli větší význam, židle není pouze na sezení.

Mohla bych se odsunout vzad, doprostřed pokoje, aby to nevypadalo, že se musím nějak rozhodovat. Jenomže sednout si na židli doprostřed pokoje se smí jen tehdy, když má člověk narozeniny a ostatní mu zpívají. Kdyby tak měl někdo narozeniny. Pokládám ruce na stůl před sebe.

Z obýváku se ozve povzdech. Dokážu si k němu přiřadit přesný obrázek. Máma sedí v křesle a na konferenčním stolku stojí kuchyňská minutka ve tvaru hrušky, kterou jsme jí koupili ke čtyřicetinám.

Máma ji vybalila, položila si ji na dlaň a našťavaně prohlásila: „Kvůli takovým dárkům vymysleli Den matek.“

Minutka slouží výhradě k tomu, k čemu je určena. Máma ji nastaví na maximum, na pětapadesát minut, lehne si do křesla a kdykoliv během té doby vstane, třeba aby se vyčurala, vrátí ji zase zpátky na maximum. Počítá se jen nepřerušovaný čas.

Na terase hned přede mnou leží Nanuk, náš husky, a také spí. Máma ho přivázala vodítkem k noze zahradního stolku. Zvíře se kolem ní zamotalo a teď neví, jak se vymotat. Hlavu má položenou na předních packách. Někdy vydá povzdech, který zvedne hlínu kolem jeho nozder.

Od té doby, co někdo v Jolanově třídě rozdával pakobylky, máme i my taková domácí zvířata, která smějí nocovat v domě. V rohu obýváku stojí terarium. Ze začátku se tu těm zvířátkům moc nedařilo, ale co jsme teď z místnosti odstranili elektrickou lampu proti hmyzu, je to lepší.

Pakobylky mi svým způsobem připomínají mámu.

Nepláčeme, když umřou. Jejich smrt je tématem jen několika málo dní. Člověk k tomu klidně může přistupovat i obráceně: může vyloučit všechno, co vykazuje známky života, dokud nakonec nezůstane jen opak. Mrtvé pakobylky uschnou. Nestanou se z nich mrtvolky, ale žlutohnědé srolované lístky. Z pozvolného nástupu podzimu také nikdo nedělá drama.

Vstávám a jdu na zahradu. Při každém kroku se mi do beder zabodávají dvě pletací jehlice. Sedám si na převrácený kbelík nedaleko Jolanova archeologického pracoviště. Tak, abych neviděla do jámy. Hora navršené zeminy prozrazuje, že jáma už je hluboká.

„Evo, až se kostra objeví, odmetu z ní štětcem hlínu. Jinak bych ji mohl poničit.“

Teska si k nám přisedá. Nebe nad námi tmavne. Země je suchá a žíznivá. Sleduju, jak se blíží bouřka, nejdřív je spiklenecky v dálce, pak se mraky shoufují a získají barvu obrácené modřiny: jsou světle šedé, tmavě modré, na některých místech fialové. Zanedlouho se to spustí, výkop přijde brzy.

Zjišťuju, že mi lepí kalhotky. Musím na záchod. Možná je to tady. Vstávám a chystám se jít dovnitř.

„Nepřinesla bys igelitovej sáček?“ ptá se Jolan, aniž vzhledne. „A pláštěnku, kterou můžeme zašpinit.“ Odhodí lopatu a vymění ji za štětec.

Přestože na záchodě není okno, dá se dobře poznat, kdy se venku spustí slejvák. To se pak změní atmosféra a barva i v uzavřených prostorech. Zdály se přivalí zahřmění a s prásknutím se rozlehne po domě až do nejmenších koutů.

Dívám se na krev. Mám ji všude, na kalhotách, mezi roztaženými stehny, je i na prkýnku.

Moje vagina už není díra, která nikam nevede, žádná zašitá náprsní kapsička na košili, u níž se po zakoupení ukáže, že je falešná. Mám dělohu, nejsem jiná než ostatní, jak tvrdila Elisa.

Zadkem jsem prkýnko zahřála. To poznám podle toho, že když se posunu, jsou další části prkýnka studené. Sedím proto co nejklidněji. Když si uvědomím, jakou mám tělesnou teplotu, udělá se mi špatně.

Někdo vchází do chodby. Dveře od záchodu nemají kliku ani zámek. Je tady ventilační systém, který se při rozsvícení rozhučí, podle toho všichni poznají, že je obsazeno.

„Kdo je na záchodě?“ ptá se máma.

„Já,“ říkám.

„Kdo já?“

„Eva.“

„Máš telefon.“

„Už jdu.“

„Už jde.“

Slyším, jak Pim do telefonu něco hlaholí.

„Pim se ptá, jestli se nechceš přijít vykoupat,“ tlumočí máma.

„Ted?“

„Ted?“ opakuje máma do sluchátka.

Nevěděla jsem, že má Pim bazén. Je dost zvláštní, že někdo, kdo už nemá bratra, má najednou bazén. Je to neférová výměna, kterou nemohl nikdo předvídat.

„Teď ne, zítra.“

Máma odejde a zavře dveře do obývacího pokoje. Chvilí zápasí s klikou, slyším, jak si něco mumlá. Doufám jen, že už zavěsila.

Pim stejně volal i Laurensovi. Možná se teď koupou beze mě. Není nic příjemnějšího než si namočit nohy při bouřce, když hřmění vodu rozvibrovává. Měla jsem ten telefon zvednout sama, to bych tam možná mohla být.

Ale jestli se chci jít koupat, musím se beztak naučit zavádět si tampon.

Po půlhodině kroucení a pokusů vcházím do kuchyně. Tampon mi způsobuje bolest a brání mi v normální chůzi. Dokázala bych na podbřišku přesně ukázat, jak hluboko ho mám.

Na stole leží krabice od bot bez víka a na jejím dně páchnoucí zabahněná, pořádně ohlodaná želví kostička. Dost připomíná guláš. Krunýř spočívá nakřivo na zbytcích nohou. Kdyby to byl oběd, vrátila by nám máma talíř se slovy „jen to dojezte“. Vedle krabice je krabička s hadříky na čištění brýlí a chomáč vaty. Na rozevřených novinách leží dvě očištěné nohy. Je poznat, kterou čistila Teska a kterou Jolan.

Zahrada je prázdná, hromádky zeminy se proměnily v bláto a zmenšily se. Ještě pořád není večer. Teď si uvědomím, že nedošlo na Tesčin bazén.

Netuším, kde všichni jsou. Otevírám v domě všechna okna, ale zápach nechce vyvanout.

WINDOWS 95

Naše dětství, stejně jako dětství ostatních ve vesnici, se dalo zjednodušeně rozdělit na dvě období: před a po Windows 95. Ten rozdíl nastal ve všech jiných rodinách přímo v pětadevadesátém a vyznačoval se náhlým a horlivým užíváním anglických termínů.

Games. Points. Levels. Winner.

Všichni se maximálně snažili. Ale jen já s Jolanem jsme si všimli, že tyhle okrouhlé hlásky nepasují do ostrých, dialektem zdeformovaných úst. Byli jsme v Bovenmeeru skoro jediní, kdo neměl televizi ani Windows a „cornflakům“ jsme pořád ještě říkali „kukuřičné lupínky“ nebo „kwakies“ podle značky z ALDI.

Opravdový rozdíl se u nás v rodině projevil o pár let později a nesouvisel s nástupem Windows, nýbrž s tím, že se Teska začala chovat divně, což zase svým způsobem souviselo se zavedením operačního systému.

V sedmadevadesátém, pár dní poté, co Laurens poprvé dohrál *Tomb Rider*, přitom ztratil pojem o čase a chtěl mě o svém vítězství informovat na pevné lince v takovou dobu, která byla vyhrazená jen pro infarkty prarodičů, rozhodl táta, že i pro nás nastal nejvyšší čas zapojit se do počítačové éry.

Teska už spala, já ještě ne. Děkala jsem, co jsem musela: byla jsem majákem, ale beze světla. Ze své patrové postele jsem zaznamenávala všechny zvuky, netroufala si přestat ze

strachu, že mám doopravdy nějakou ústřední roli a že by se jinak všechno pokazilo a táta by se nikdy nevrátil domů.

Po pár minutách se cosi ozvalo na chodbě. Někdo šel v botách po schodech nahoru. Tu chůzi jsem neznala, byla odhodlaná a rychlá. Kroky dosáhly nejvyššího, vrzajícího schodu.

Kdysi rodiče chodbu i schody zakryli lepenkou. Vyměřili ji do nejmenších rohů a upevnili lepicí páskou. Pod lepenkou se skrývá světlá parketová podlaha a dubové schody. Dřevo je zakryté už tak dlouho, že by tam stejně dobře nemuselo být. Každé ráno jsme chodili přes kresbu ve dřevě, kterou chtěli máma s tátou zachovat neporušenou. Mělo to uklidňovat — že se něco neopotřebovává —, ale čím déle jsem nad tím přemýšlela, tím směšnější mi to připadalo: parketová podlaha se uchovává pro jiný, důležitější život.

Na chodbě se rozsvítilo. Otočila jsem se zády ke dveřím. Otevřely se, na polštář mi dopadlo ostře ohraničené světlo z chodby a překrojilo mi hlavu na spáncích. Pusy jsem nechala trochu pootevřenou, oči jsem měla zavřené a nereagovala na své jméno. Ale stejně jsem musela jít s ním. Na to se patrové postele hodily: děti uložíte do výšky očí a v noci je pak snáz probudíte v nemožnou hodinu.

Scházela jsem za tátou po schodech. S každým stupněm mu hlava klesla o dobrých patnáct centimetrů.

Vybavila se mi noc, kdy mě táta přišel vytáhnout z postele, protože máma údajně prohlásila, že s tím „skoncuje“. S čím přesně, sama se sebou, s jejich vztahem nebo s třeshněmi, které čekaly na to, až z nich někdo udělá marmeládu, asi nebylo jasné ani tátovi. Přesto jsme uprostřed noci odstraňovali z domu všechno, co by jí v tom mohlo pomoci.

Museli jsme zvolit nejbezpečnější cestu.

„Věř mi, pro toho, kdo s tím chce doopravdy skoncovat a má dostatek fantazie, je nebezpečný i lis na česnek,“ vysvětlil mi.

Všechno jsme sesbírali do velké lepenkové krabice: kružítko, ostré příborové nože, párátka, plnicí pera. Následujícího rána našla máma dům naprosto vysbíraný, lékárníčku vybílenou, až na krabičku voděodolných náplastí a tupých nůžtiček. Tři dny jsme jedli lžící a vidličkou. A nemohli jsme stříhat papír.

Později mi ještě větší starosti dělalo to, jestli jsme jí v případě, že si zemřít nepřála, nevnukli těmi prázdnými příbory myšlenku, že je to potřeba.

Došli jsme na nejnižší schod. Táta krácel přede mnou chodbou, vešel do obývacího pokoje a zavřel za námi dveře. Ještě i při pohledu na velkou prázdnou krabici s madly, stojící uprostřed obývacího pokoje, jsem si pořád myslela, že má v plánu mi ublížit.

„Hele.“

Táta v pokoji zhasl. Až teď byl v protějším rohu, na malém stolku, vidět počítač z druhé ruky. Obrazovka vyzařovala chladné bílé světlo.

„Evinko, už je to tady, konečně máme Windows 95,“ prohlásil slavnostně. Minimálně minutu jsme se spolu dívali, jak ta věc osvětluje pokoj. Potom táta rozsvítil lampu, vydal se do kuchyně a vrátil se se čtyřmi otevřenými pivy v přenosce. „Sehnal jsem ho v práci.“

Palcem přejížděl po hrdle první lahve, jako by ji chtěl uklidnit, než ji vyzunkne.

„Windows 95. Bezva operační systém.“

Ani při pohledu na obrazovku, velkou bzučící bednu, klávesnici a myš s podložkou jsem si pod tím nedokázala nic představit. Drkotaly mi zuby.

„Obleč si župan,“ nařídil mi táta.

Potom jsem se mohla vestoje vedle jeho židle dívat, jak pětkrát hraje pasiáns.

Přibližně tři roky zůstal nový počítač z druhé ruky na místě, kam ho táta ten večer postavil, mezi stěnou a mramorovým krbem, vedle jedné židle od elegantního jídelního stolu, která v máminých očích degradovala a v tátových povýšila na židli k počítači.

Tudy jsme v domě procházeli nejčastěji, proto jsme mohli dobře pozorovat, jak se u počítače chovají ostatní. Počítač nejenže stál na cestě mezi kuchyní a sklepem, zadním vchodem a chodbou, jídelnou a záchodem, ale bylo od něj také stejně daleko ke dveřím do sklepa i do kuchyně, což byla místa, mezi kterými toho máma hodně nachodila. Její časté procházení vyústilo v nevyslovený nesouhlas: připadalo jí, že na počítači trávíme příliš času. My jsme si zase všimli, že chodí do sklepa velmi často s jednou a tou samou plechovkou rajčat, dokonce i když jsme neměli k jídlu špagety ani jinou červenou omáčku.

Po příchodu Windows 95 chvíli trvalo, než jsme se shodli na tom, kdo kdy bude počítač užívat. Jolan rozhodl, že na něm můžou všichni hrát každý večer hodinu, v opačném pořadí, než jsme se narodili. Pokud to dotyčnému nevadilo, směli jsme se mu také dívat pod ruku.

S Jolanem jsme zjistili, že na ploše je složka „fun stuff“ obsahující dva videoklipy: *Buddy Holly* od kapely Weezer a *Good Times* od Edieho Brickella. Pouštěli jsme si oba klipy pořád dokola — nikdy dřív jsme nebyli blíž tomu, mít televizi s MTV. Píseň *Good Times* se stala soundtrackem devadesátého sedmého.

Když nás písničky omrzely, každý si vybral to svoje. Já jsem začala vyrábět v Paintu obrázky, které se mi nikdy nepovedly — tuhá myš se nedala dost dobře ovládat; Jolan se věnoval Hoveru!, mlátil do vlajek na rozpixelovaném pozadí a kompas na palubní desce se mu přitom pohyboval

dost svévolně; Tesce bylo teprve šest a propadla zírání do spořiče obrazovky. Milovala zejména průlet hvězdokupou. Poprosila mě, abych jí nastavila maximální počet hvězd a minimální rychlost a pak dokázala několik hodin cestovat v čase. Díky apartní židli, na které byla položena rákosová podložka, bylo na Tesce dlouhé cestování vesmírem poznat: na zadku měla červený otisk mřížky.

Až o několik měsíců později, to už bylo Tesce sedm a dařilo se jí v Hledání min, mi začalo být její zvláštní chování nápadné. Vždycky když jí pod kliknutím myši vybuchla bomba, musela dvakrát vyhrát.

Někdy jsem ji přišla vysvobodit a našla ji, jak pláče, že se jí nepodařilo dostatečněkrát pole odminovat. Dokud počet vybuchnutí převyšoval počet deaktivací, bylo všechno k ničemu. Častokrát jsem se vzdala svého času u počítače, sedla si vedle ní a naslouchala jejímu nervóznímu klikání. Možná právě tehdy, tváří v tvář kontrolovanému nutkání, které se v ní zahnízdilo, jsem ji začala mít čím dál raději.

10.15

Nikde se neuvádí přesná doba rozkladu kalhotek. Najít se ale dá u jiného odpadu: u lepenky, cigaretových nedopalků, PET lahví nebo slupek od banánů. Dobu, za kterou by v přírodě zmizel kus bavlněné látky s bledě modrým vyšíváním lemem, jsem odhadovala někde mezi novinami a banánovou slupkou — minimálně měsíc a maximálně tři roky, v závislosti na povětrnostních podmínkách.

I dnes je pravá krajnice na cestě z Bruselu do Bovenmeeru posetá odpady. Leží tu předměty, u kterých si lze těžko představit, že by je někdo mohl ztratit, aniž by si toho všiml. Bota, podprsenka, dveře od ledničky a polovina pingpongového stolu.

Lidé si ztráty zřejmě všimli, ale pro svůj majetek se nevraceli — třeba ze studu, z pocitu viny, nebo právě proto, že obojí postrádali.

Neplánovala jsem vyjet tak brzy. Seděla jsem oblečená na pelesti, ještě než vyšlo slunce, a čekala, až se soused dole probudí, až se ozve prskání jeho kávovaru, abych si u něj mohla vyzvednout kostku ledu. Místo naléhavého čekání na to, až budu moct začít čekat, mi připadalo snesitelnější sedět do tří odpoledne v autě a být v pohybu.

Vesnice Bovenmeer ještě pořád není vyznačená na ukazatelích. Obklopuje ji Albertův kanál a dálnice a vedou do ní

jen dvě příjezdové cesty. Za chvíli se nevydám tou kratší, ačkoliv by to bylo logičtější. Nechci jet kolem vrb.

U paty těch stromů jsem v létě roku 2002 ztratila kalhotky. Skončily vedle cyklostezky, jediné cesty, po které mohly děti z vesnice jezdit do střední školy. Nestalo se to tak, že bych si toho nevšimla, ale také ne při mém plném vědomí.

Jakmile zase začal školní rok, neměla jsem jinou možnost než každý den projíždět kolem vrb s pohledem sklopeným k trojúhelníčku látky s mašličkou vepředu, který tam na mě bezmocně čekal ve škarpě. Týden co týden kalhotkám vdechovaly život projíždějící kamiony. Déšť je posunul po stráni o několik metrů níž. Zašpinily se a ztratily barvu, jako přejeté zvíře.

Mohla jsem sesednout z kola a sebrat je. Ale dokud jsem se tvářila, že nejsou moje, jako by předcházející léto nebylo.

11. ČERVENCE 2002

Ještě nikdy se mi nepovedlo přijít někam pozdě. Pimovi ano a vždycky má dobrou výmluvu. Bylo třeba vymést chlév, bylo třeba přelít přebytek mléka do plastových lahví nebo se telila kráva a tele šlo koncem pánevním. A teď má ještě navíc Jana. Lidé se po takové ztrátě už moc nevyptávají.

Na kole projíždím chvíli teplými, pak hned studenými proudy vzduchu. Kdybych nebyla mezi domy, ale v bazénu, podezírala bych ostatní, že se vyčurali do vody.

Pod oblečením mám plavky. Jsou staré. Nosím je už od základní školy a dřou mě. Ramínka se mi zařezávají do kůže na ramenou. Vzniká tím odpor, který, pokud bych si ho přiznala, mě sklapne vejpůl.

Čím víc tře rozkrokem o sedlo, tím víc mám tampon nakřivo. Těsně před odchodem jsem si zavedla nový. Zrovna mi došly ty s lepenkovým aplikátorem, proto jsem použila tlustý oblý tampon od mámy, který si člověk musí zavést sám. Můj prst byl mnohem kratší než aplikátor, na který jsem si zrovna zvykla, proto jsem tampon nedokázala zasunout dost hluboko. Šňůrku jsem si natáhla dozadu a sevřela ji mezi půlkami jako knižní záložku.

Kostelní hodiny jednou odbijí. Čtvrtá odpolední je zvláštní čas k přemísťování po vesnici. V tu dobu se totiž větší na lidi vrací domů, takže se zdá, že už nemá smysl cokoliv začínat. A právě z toho důvodu jsem vyrazila o půl hodiny dřív, než Pim chtěl.

Míjím domy na návsi, omítnutý kostel a komunitní dům.

Přijely kolotoče. Začátkem týdne projelo vesnicí šest obřích těžkých nákladáků a teď čekají na nárožích, než je otevrou a vyskládají. Protože nemáme návés, blokují atrakce ulice kolem kostela, které jsou zátarasý uzavřeny pro veškerou dopravu s výjimkou místní — ačkoliv ve vesnici jiná doprava než místní téměř není.

Poznávám jich všech šest: střelnici, autodrom, labutě, chytání gumových kačenek a stánek s tomolou. Bovenmeer je jediná vesnice, kde se za atrakci považuje i stánek s hranolky.

Teď nezbyvá než počkat do zítřka. Je třeba nafouknout balonky, nachystat špejle na střelnici, posadit kačenky na vodu, vyvěsit ceníky a předsmažit hranolky. Přesně v šest hodin začnou reflektory u autodromu přebíjet denní světlo, páteční večer začne písni *No limit*, dokud každý stánek nerozjede vlastní céděčko, vznikne kakofonie sirén a rozpumpovaných jamů.

Vjíždím na Pimův pozemek, husy ve výběhu utíkají spolu se mnou a syčí, dokud jim v mém pronásledování nezabrání pletivo. Před dojírnu nacházím Laurensovo modré kolo. Přijel dnes také dřív.

Od Janova pohřbu jsem tu na návštěvě poprvé. V posledních měsících jsem tohle místo sledovala jen zdálky.

Ve dveřích dojírny se zjevuje Pimův táta, kterého ven vylákalo husí kejhání. Montérky jsou mu buď moc velké, nebo je moc hubený. Přes paty dřeváků mu visí roztřepené nohavice. Beze slova ukáže prstem nahoru na seník a pak se vrátí do dojírny.

Pimův táta toho nikdy moc nenamluvil. Někdy si tak říkám, jak to chodí: jestli se z introvertů stávají zemědělci,

nebo ze zemědělců introverti. Pak bych uměla odhadnout, čeho se ještě můžeme u Pima nadít.

Seník je ve stodole a vedle ní v levé části pozemku stojí velké silo se suchým krmivem a zaparkovaný kejdovač. Jakmile se přišourám blíž, všimnu si nového bazénu. Stojí pod podomácku stlučeným přístřeškem, přes který je napjatá průhledná plachta. Má průměr pět metrů a sytě modrý vroubkovaný okraj. Přes okraj jsou postavené bílé skládací schůdky. Na hladině pluje nafukovací delfín. Z černé střechy stodoly sem vede potrubí, které je napojené na filtrační systém bazénu, jenž dovnitř pumpuje ohřátou vodu. Pim se teď takové věci učí ve škole.

Dřív tady nebyvalo nic, jen stodola a kolem ní pouze beton, na kterém se mohly otáčet traktory. Bazén tvoří ošklivou jizvu.

Těžká vrata do stodoly jsou pootevřená, takže můžu vklouznout dovnitř, aniž bych je musela otevřít víc. Vzadu stojí modrá honda, bez zadního kola a s rozebraným motorem.

Šplhám po úzkém volně stojícím žebříku. Nahoře si hned všimnu zatuchlých závěsů tvořících vstup do bunkru, který jsme si tu loni postavili. Než jsme na sebe začali skládat balíky slámy, nakreslili jsme si plánec. Bunkr měl tvar ulity a uprostřed noru. Bylo nutné vybudovat tři chodby, z toho dvě slepé. Do nich jsme rozvěsili lepkavé mucholapky, které měly zachytit případné vetřelce. Celá stavba nám zabrala několik letních dní. Jakmile byla hotová, strávili jsme v ní jednou celou noc. Je dobré znamení, že Pim noru nezničil.

Odkudsi zpoza balíků slámy se ozývají tlumené hlasy, není jim rozumět. Podlézám závěs. Chodba, do které se dostávám, je temnější, zatuchlejší a užší, než jsem čekala, ale možná jsem teď prostě širší. Tak tak dokážu lézt po kolenou. Čím víc se blížím do středu, odkud hlasy vycházejí,

tím hůř se mi dýchá. Těsně před ústím chodby, u nory, je mezi dvěma balíky velká mezera. Proniká jí proužek světla. Tady najednou slyším Laurens čistě a jasně.

„Rita má dobrý tělo. Akorát ksicht má přílišně škaradej. A u Kim je to zase naopak. Ta má ksicht dobrej, ale jenom mezi náma, je jak prkno.“ Pim po něm asi chtěl, aby si zcela hypoteticky vybral mezi dvěma dívkami.

„Víš, že holčičí škebličky chutnají slane?“ ptá se Pim.

„Kdes to sebral?“

„Je to, jako když si lokneš mořský vody. Někdy spíš Severní moře. Jindy zase Atlantik.“

Ani Pim, ani Laurens v Atlantiku nikdy neplavali. To vím jistě. Nikdo z nás tří nebyl dál než v Holandsku nebo ve Francii; na to jsme také bývali kdysi hrdí, protože jsme si mohli z důvodu absence znalostí vyhledávat na školním počítači fotografie.

Jednou jsme v páté třídě psali neohlášeně písemku ze zeměpisu. Neuměla jsem zakreslit Belgii na mapu Evropy a dostala jsem pětku. Tenkrát jsem byla ve třídě jediná, kdo ještě neměl doma televizi. Paní učitelka mi navrhla, že si to můžu opravit. Dostala jsem dva týdny na to, abych se zpaměti naučila evropské země i s hlavními městy. Protože jsem si nejdřív myslela, že Evropa je všechno kromě Ameriky, přibrala jsem k tomu i Afriku, Asii a moře a oceány. Díky své někdejší neznalosti dodnes leccos vím jako jediná: například to, že Severní moře sousedí s Atlantským oceánem a má úplně stejnou vodu.

Přilézám blíž, abych se mohla podívat škvírkou. Laurens a Pim sedí vedle sebe, zády ke stěně bunkru, čelem ke mně.

Takže tohle Laurens myslel tím svým „mezi klukama“.

Snažím se chovat co nejtíšeji. Dýchám neslyšně, nechci tu podívanou narušit.

Pim se rozhlédne a pak z mezery ve stěně za sebou vytáhne hromádku časopisů. Jeden po druhém je pokládá Laurensovi do klína.

„Kdes je vzal?“ Laurens přelétne očima stránku a dychtivě listuje dopředu a dozadu, stejně jako dřív listoval před Vánoci katalogem hraček.

„Záleží na tom? Donesl jsi to, cos měl?“

Slyším šustění. Laurens prohledává svůj batoh, který leží vedle něj na slámě. Vytahuje ručník a plavky, čokoládovou tyčinku a nakonec sáček z řeznictví. Opatrně ho rozbaluje. Objevuje se plátek tmavě růžové paštiky.

„Perfektní.“ Pim si plátek vezme a ulomí z něj kousek.

„Zavři oči a otevři pusou,“ povídá. „Ve čtyři přijde Eva. Musíme sebou hodit.“

„Musel jsi volat i Evě?“ povzdechne si Laurens a oči nechává zavřené.

Sevře se mi žaludek. Pim neodpoví.

„Otevři pusou, Laure.“

Laurens přivře víčka do ještě menších škvírek, vystrčí bradu, myslí si, že dostane pohlavek. Až teď otvírá ústa dokořán. Pim mu položí na jazyk kousíček paštiky. Potom zvedne z hromádky, kterou má Laurens na klíně, první časopis a listuje jím, dokud nenajde správnou fotku, stránku přeloží napůl a přidrží ji Laurensovi kolmo před obličejem.

„Co mám dělat?“ mumlá Laurens s pootevřenou pusou.

Pim mu přitlačí časopis až úplně na rty, umlčí tak zvuky, které Laurens vydává. Už mu nevidím do obličeje.

„Nech rozpustit tu paštiku a potom otevři oči a hejbej jazykem.“

Laurens dělá, co mu bylo řečeno, jeho chování však prozrazuje, že je mu to trochu nepříjemné. Vydává tiché mlasování. Obličej má stále ukrytý za časopisem. Fotka na druhé

straně ukazuje konec toho, co Laurens líže. Černoška na oranžovém kanapi.

Pim se rozesměje.

Stránka je teď mokrá a měkká. Pim časopis položí a nalistuje jinou stránku. Laurens jazyk zastrčí.

„Chceš ještě?“

Laurens krčí rameny.

„Tak si to teď drž sám.“ Pim si vsune do pusy kousek paštiky a vybere si stránku z jiného časopisu. „Vidíš, teď jsi to zazil taky. Přesně takhle to chutná, jen v ženské nejsou kuličky pepře.“

„Jak to vlastně všechno víš?“ diví se Laurens.

To Pim nedokáže hned vysvětlit. Zřejmě to nemá z vlastní zkušenosti.

Nadlouho se rozhostí ticho vyplňované jen mlaskáním. Ještě zbývá víc než polovina paštiky. Nemám chuť se tak dlouho dál dívat. Doplazím se po kolenou posledních pár metrů a oblezu noru. Kluky zdravím nadšeně jako někdo, kdo zrovna dorazil.

Laurens se poleká. Velký kus paštiky, který si zrovna položil na jazyk, polkne celý najednou. Zavře časopis, který má na klíně. Pim svůj nechá, jak je.

„Seš tady brzo,“ říká.

„Máte už na sobě plavky?“

Vrhám rychlý pohled na plátek paštiky. Jak budu nejmíň podezřelá: když to okomentuju, nebo když si toho nebudu všimát? Nevím, jestli je dobré, nebo špatné znamení, že se přede mnou kluci kvůli tomu nestydí. Jestli se ale vážně nestydí, proč mě teda nepřizvali?

Vezmu si zbytek paštiky a strčím si ho do pusy. Je míň jemná než obvykle. Rychle ji celou polknu.

Zvedám jeden časopis a začínám jím listovat. Na každou fotku se dívám dostatečně dlouho, ale až moc, přestože jsem

něco takového nikdy neviděla zblízka. Všimnu si i vlhkého olízaného kanape.

„Ne nadarmo se tomu říká škeble,“ prohlašuju. „Nesmíš se dívat dovnitř, jinak už ti nebude chutnat.“

Laurens mi chce časopis sebrat, ale ještě v něm narovná oslí růžek. Až pak ho s plesknutím odhazuju na hromadu.

„Jdu se koupat,“ povídám. Opouštím bunkr, slézám po žebříku.

U vrat se zastavuju a s bušícím srdcem čekám, jestli přijdou za mnou.

Plavu v bazénu dokolečka. Na to, že je tady dojírna, tu panuje příšerné ticho.

Když Jan dával kravám krmivo, často krátce odpočíval v chlévě napravo; jednou rukou se zpravidla opíral o násadu lopaty a druhou si škrábal ranky na obličejí. Cítila jsem, jak mě z chléva pozoruje, což mi bylo zároveň příjemné i nepříjemné, stejně jako když na mě míří fotoaparát. To taky nevím, jestli mám něco dělat, jestli se mám chovat nějak jinak.

Kdysi mi řekl: „Jsem si nemyslel, že jednou budeš tak hezká.“

Nevěděla jsem, jak na to zareagovat. Nedal se kompliment od škaredého kluka v montérkách interpretovat jako urážka? Co ten o tom věděl?

Jen jsem se na něj usmála a zeptala se ho, kterou krávu má nejraději.

Najednou se cosi dotkne mé ruky. Polekám se. Na chvíli mě napadne, že je to Jan, ale je to čumák kroužícího nafukovacího delfína.

Po dostatečně dlouhé době, kterou kluci potřebovali k zamezení stop na seníku, seskakují ze žebříku. Smějí se. Plavky